

308684

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 2

చెన్న పట్టణము 1916 సం॥ మార్చి నెం 15 వ తేది బుధవారము

NO 294

సంపుటము. 2

రాక్షస శామ సంవత్సర చాల్దియ మాస శుద్ధ ఏకాదశి గది.

సంచిక 258

Amrutanjani

Best Indian Pain Balm.

తల నొప్పికి! గుండె నొప్పికి!

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము
చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి వెల 0.8-0.
తలనొప్పులమాన్యును, వాయువుపోట్ల బోగొట్టును,
చార్మపుకొప్పల తొరడోయను. బొట్టబోగొట్టును
వనమూలికలచే హిందూ దేశముందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
దీనిని విదేశములలో కూడ హిందువులున్నారు.
పంచభాష దీనికి చూడకొనిన తెలుగు గురిగడు.
అమృతాంజనము దీనిలో, 1, తంబూళిపిప్పి మదరాసు.

అమృతాంజనం

అమృతశబ్దమాదిగల
మాయమందుగాదు.
ప్రతియింట నుండదగినది
తలనొప్పి, వాయువుకొప్పలు
కీళ్లపోట్లు, పక్షవాతములు
వీటికి దివ్యమృతము
చక్కని డబ్బితో సహా
సీసా 1-కి 0.8-0 అవాలి

సుపీరియర్ లీవర్ జ్యూయలు వాచ్.
గొలుసుతో సహా ధర రు 30-0-0 బోస్టా 0-4-0
దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారంటీ గలదు.

ఈగడియారము దయ్యమువలె
మా కం పెని పేరు ఎట్లనిపిరాలో
ముదిరిపడియుండును. ఇది చూచు
ట కందమై రేలవీగమును, దెబ్బ
ప్రొక్క అను గ్గాను పోయినచో
మొదలుపెట్టిన దనియుండును. పరి
శ్రేయాల లోభాగవన గ్యారంటీపీజీ
అతికించుండును. నీమంచి జా
తై తయారుచేయబడింది. కాక గతది
యొద్దను దీక్షించు. ఒకకొక్కరును నీమయరకు తలంపులో
తీర్చిన వెనుందితిని. చాలకాలము పనిచే మనదీ, వ్యూ
ధరగల గడియార మీది యొకటియే యని యనుభవమున తెలి
యును. ఇదివలె కనేక గడియారములు ఖర్చయి యొగ్గలా
తక్కువల నందియున్నవి. ఒకటి రెప్పించి చూడును. మా
పట్టణమున ననేమిట కొని వంతసించిరినన, చేకమాటలెండునో
సుపీరియర్ వాచ్ కం పెని, పొట్టువాపు నెం 257, మదరాసు.

కాటోల్ పాదరు

అల్లము, చిమిడి, కేరళ, పిప్పిలము వాల్చును క్రిముల
బట్టించు ప్రయోజన వశించేయును. టీక 1-కి 0.25

కాటోలు వస్తులు

కోతులను, కుగలను వశించజేయును, పాదరొలును
దీనికి కట్టుబడుట పెట్టె 1-కి 0.25
మాత్రం పాదరొలును వశించు గడియారమును వస్తులు
కోతులను, పుల్లక పేటికలను దీనివలనండి కావాలి
జాలువంటెట్లు... టీ. చూర అందుకో.
1-11, స్ట్రీంగర్స్ స్ట్రీటు, బ్యాంక్, మదరాసు

స్టీమ్ మోటారుబండ్లు

వికాఖపట్టణజిల్లా అవకాష్లిలోనుండు రాధాకృష్ణస్టీమ్
ట్రాక్ సిటీ కంపెనీవారివల 1916 సం॥ ఏప్రిల్ నెం 15 గా
యతు ప్రయాణికుల సౌకర్యము చక్కని యోగ్యుటలతో
మిక్కిలి వీలవద్దకుల నడుచుంచి తయారుచేయబడిన స్టీమ్
మోటారుబండ్లు అవకాష్లిలోని వోదించును. దుర్గముగా
మాడుగులు పరకు రాకపోకలు సౌకరించును. ఈ యందు
రెండు మైళ్ల ప్రయాణము మాడును రెండుమంటలకాలములో
పూర్తిచేయబడును. తనక ఇ. కొద్ది ఖాళిలో వియరకు
చేయబడు రాకపోకలు పూర్తిచేయబడితే, బండ్లరాకపోకల
కాలములు చార్జీలు మొదలయింది తిరిగివచ్చు చురకులు
నిరీక్షించి గమించుటకు కోరబడునున్నా.

The Radakrishna Steam Transit Co.,
Anakapally
Proprietor:—Nagalakonda Radakrishnaiah.
GLASS MERCHANT, MADRAS. E.

నల సంవత్సరాది సంచిక

ఆంధ్రోద్యమచరిత్రము! అనంతరముద్ధచరిత్రము!

పంచాంగము

ఆంధ్రమహాసములచే వ్రాయబడిన యమూల్యవ్యాసములు
అనేక పటములు చిత్ర పటములచే విరాజిల్లుచుండును
ముచ్చటగా ముద్రించబడుచున్నవి
సరిగా సంవత్సరాదినాడు వెలువడగలదు

యద్దమువలన కాగితముల కల వేర్పడినను, విశేషము సొమ్ము వ్యయముచేసి సంవ
త్సరాది సంచిక పూర్వమువలెనే మంచికాగితములపై ముద్రించుచున్నాము. కాగితముల
యిబ్బందివలన నలసంవత్సరాదిసంచికయొక్క ప్రతులు చందాదారులకై మితముగ ముద్రి
తము లగుచున్నవి. సంవత్సరాదిసంచికను బడయగోరువారు వెంటనే చందాదారులుగ
జేరుట యుచితము.

ఆలస్యము=ఆకాభంగము

ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	వెల రు.	0	8	0
అర్ధసంవత్సర	"	0	12	0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, దినపత్రిక 3 మాసముల చందాదారులకు	"	1	0	0
ఇతరులకు	"	2	0	0

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, తంబుళెట్టిపిప్పి, మద్రాసు

బాధాపీడితులకు వరము: ఐనోడిక్ సహితమైన డా॥ డి. బి.

సావంతుని వనోపధి స రసవరిల్లా

అనంతరభృత్యు రక్తమానము జించువాడ్యములకు కిరీటుమంటి మందు. పుకపులను, తచ్చులను, గండమాలమును,
పుండ్లను, పాతనోప్పలను అన్ని విధములవలన గలుగు వర్మకోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభకారిణి

కనావధిసార్వకలిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యకత్తివన అన్ని విధములైన నోవములను
పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కారణమందుచున్న నొప్పిలను పోగొట్టి రక్తమును
శుభ్రపరచును. శరీరాలోగ్యమును గలగ జేయును. 16 రోజులవరకు మందుటకు 4 టేబుల్ స్పూన్ బుడ్డిలలో అమ్మబడును.

ప్రాప్తికరు:- పి. డి. సావంత్, గళక, వననవాడి నం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi No. 144, No. 2. BOMBAY,

బమ్మెర పోతరాజు కవి.

II

ఇక పోతరాజు నై బాసురాష్ట్రమునందలి బమ్మెరనివాసీ యని కానించెదము.

పోతరాజు నివాసస్థానము బమ్మెరయని ముందేచెప్పించితిమి. కాన బమ్మెరనుండి గంగానామకము నీలమూసవలయును. నైబామ రాష్ట్రమున ధర్మపురియను పుణ్యస్థలము కలదు. అచటగోదావరి ప్రవహించును. కవులు పురాణజ్ఞులు పండితులు పాదుర లాగోదావరిని గంగయందును. గోదావరిని గంగయని వైధ్యపురినివాసియగు శ్రీ జయంతి రాయకవియు జేయువాడై వైదికమాహాత్మ్యకావ్యమును వ్రాసియున్నాడు. పోతరాజు వాకొన గంగయేగోదావరి. ఈగోదావరి బమ్మెరయ 12 ఆడుదల దూరముననున్నది. బమ్మెరనుండి బయలుదేరిన వాడు గోదావరికివచ్చునెడ నోయగల్గిమీదగ గోదావరికి బోవవలయు. పోతరాజు బమ్మెరనుండి గోదావరికి (గంగకు) ఒక గల్గిమీదగ ధర్మపురి చేరువకు వెళ్లియుండును. కాననేమటలి కొన్ని దినముల కేకలిలానగరమునకువచ్చి యిది తనకావ్యమున వ్రాసికొనియున్నాడు. ఒకగల్గే యేకలిలానగరము కాన నటకువచ్చి యంతట గోలికావయిందనే తుంపులకు సాధ్యమై నిభిలపండితులండితనను. పురాణపద్యము కావ్య జన్మస్థానమునకు నోక గల్గున విద్యార్థులు సమక్షమునఁ దనకొల్లిన నుస్సున్నును పూనించి వారలచే బ్రోత్సహించఁ బడి భాగవతము వ్రాసియుండును. నేటికి బమ్మెరనివాసులు పోతరాజుకవికవిత్వముని వాకొనను వారు చిన్నిన భూములు శ్రీ నాథమహాకవి కల్గి పెల్లనవార్గము మాపుచున్నాడు. ఈపోతరాజు విశేషచరిత్రములు నిజాంరాష్ట్రమునందలి నేల కొండలల్లి బొందిలివారియొద్ద కలకలం.

పోతరాజు చెప్పి కొనిన యేకలిలానగర గంగానామక సంబంధములకలనను, ద్వారక స్కంధములు పోతరాజుగారు రచించినట్లున్న భాగవతమున బమ్మెరప్రాంతమున లభించుచుండెను. వారాయణకవి వ్రాసినట్లున్న భాగవతమున పోతరాజు నేలతో కలయునట్టి బమ్మెరలో నేటికెట్లగు గానములు చేతన, బమ్మెరలోను చుట్టుప్రక్కలను కొండెగ్గిగోతులు పలువురునుటయేగాక యందలు పోతరాజు తనవంశీజుడని వాకొనకుచేతన, వైది వాకొనిన మఱికొన్ని బలవర్తిమాణులు చేతన పోతరాజు బమ్మెరని వాసియని చేతనది. ఈ విషయమై యచ్చటివా రొసంగిన యభిప్రాయములు బాలులు మొదలగునవి యన్నియు శ్రీ జయంతి రాయకవియొక్క వారి కొసంగితిమి. ఏ గాంధ్రసాహిత్యపరిషత్తులో నుంచి యున్నాడు. ఇట్టి బలవదాధారములు ఒంటిమిట్టయందు కాన రామచేతన ఒంటిమిట్టలో జగదరంధర కల్పించిన కల్పవర్షము తప్ప సరియైన యాధారములు కాకరాక పోవుటచేతన ఒంటి మిట్టపోతరాజు వానసులము కాదని మా మతము.

నిజము ముందలములో విద్యావ్యాపకము తక్కువగు ఓచే పోతరాజునుగూర్చిన విషయములు చరిత్ర బద్ధములు కాకయ్యెను. ఇందలి యంతయులన్నియు శ్రద్ధగఁ జూతకొని యైగల భక్తివశమున గ్రహించినది కాన నిందు మాన్యకపోల కల్పింపరాదు. పోతరాజు కవిరాజు పదవముచే పునర్రమైన బమ్మెరలో తెలుగువాడు పోతరాజు స్మారక చిహ్నము స్థాపించుటగాక.

ఈ ఇచ్చుగ * నెల్లపండితుల కెల్లను ప్రావ్యముగాఁగ నుద్రసా ముముల కాటపట్టుగను గానముగా భగవద్గీతార్థ సా కమ్యుగనోప్పు భాగవతరమ్యపురాణ వరానవాదియో బమ్మెరపోతరాజుకవిత్వమునందలయును సంస్మరించెదక.

ఈ పద్యమును నింకొక లిప్యంతిక బరచుచున్నాడు. ఈ సాహిత్యకవి యొకటి 200 సం॥కు వై గలపురాణము. అయిన పోతరాజు తనసాహిత్యము చెప్పికొనెను. మఱి యొక బమ్మెరలో నుండెను గోకరాలయము కలదు. ప్రకృత నుడి కెట్లనున్నది. దానినుండిగ నోకలిల కడియెన్నుది. దానిని పండితుల కాక చుట్టుప్రక్కల నున్న వారందరు పోత రాజు బమ్మెరపోతరాజు అని వాకొందురు. పండితులు నుం చేతనగ వాకొన గోకరాలయము (కేమిపురా) దనరానిముల కా దేవుడొకరికొప్పుడు శివ వంశీ యులు పూజించు పియ్య నిష్కళిగి గలదు. అచ్చట జీవహింసలు జరు గవు. కలకలీయః అ ప్రావ్యములు చుట్టు ప్రక్కల వారు పూజ్యమాణులగు బమ్మెర పోతరాజుకవి కావమునే

* వైద్యమున విల్ల ఎల్లయః పునకుత్తము కాననమ్ము చున్నది. వారతల పోతరాజు యొందనోవు.

పోతరాజుకవియను దాని కావలెని పోతరాజు భాగవతము వ్రాసి రచియు, ఆ గౌరవముచే పోతరాజును తాయని పిలుచుచుంటి నునియ చెప్పచున్నాడు. ఆ చుట్టుప్రక్క గ్రామ ములలో పోతరాజు అను గ్రామదేవుడు మన జేశమునందు న్నుటు బుండెడు. బావులదగ్గల నోక తాయని జేసి పోతలిం గడెను నేకదెట్టి వాసియందు జీవముల చేపించును. కాననీ "పోతరాజు" అను శిల గ్రామదేవత కాదనియు కనియేయని యొక దెలిచుచున్నది. బమ్మెరదొంగ్రామ దూరమున పాల కుర్తి యనెడి గ్రామముకలదు. అచట పాలకుర్తి సోమనాథ కవిసద్ది పొందెనట. అయిన గౌరవాధ్యక్షుగ నచట (పాలకు ర్తి) సోమేశ్వరాలయము కట్టించె. సోమనాథకవి నుకృ తాతి తులమున నచట మొదటనుండి యాత్మసమలు జరుగు చుండును. అచట భక్తు లీపాటను నేటికి వాడుచున్నాడు.

పాట.
పాలకుర్తి. సోమలింగా నీ పాదములకు కలలు ఉరవుగ
బమ్మెర పోతరాజున నీవే కోరిన నరములు కృపచేసివాటం
॥పా॥

ఈ పాటయొక బోతరాజుకవి బమ్మెరవాడని చా టుచున్నది. భాగవతమునందలి ఏకాదశద్వాదక స్కంధముల వారయకవి. ఈకవి బమ్మెరపోతరాజుకవియొక దైవబుల వా యాస్కంధముల యంతయునఁ గలదు ఈ వారయాభ్యుదయ వెలిగందలగ్రామనివాసి యును. ఈవెలిగందల బమ్మెరకు పది యాడుదల దూరమున భువనగిరితాలూకాలో నున్నది.

బమ్మెరను వాల్మీకిశిష్యుల దూరముననున్న కేలపి కొండయును గ్రామము వ్రాసినగ్రామము. అచటపూర్వాల యములు పరిభులు కాననములు దుర్గములు అగ్రామప్రాచీన స్థితి కెప్పుక చెప్పెచున్నది. పోతరాజుపుకొనిన లీగ్రామ ముననే వసింతుడు. ఏకీక బోతరాజునంతవలకు మొదటనుండి యొక బరచుచును కలదట. పురాహిత్యవంశముల కెల్లంట్లు రామకృష్ణకాశ్మీగారు భాగవతప్రతి (తాటాపుస్తకము) నొకదానిని మా కొనంగి యున్నాడు. + అచ్చు పుస్తకములు తక్కినతాటాపు పుస్తకములవలె గాక, యాగ్రాంతపుస్తక మునఁ బండ్రెండు స్కంధములు పోతరాజుగారు రచించినట్లుల కలదు.

మఱియు మాకు లభించిన వ్రాత పుస్తకములో మన్మ స్కంధారంభమున ఆశ్రాపాంతమందు శ్రీరామమృతియొక గధారంభము కలదు. యాద్రోగ్రంథములయందు ఇతర తాళ పత్ర గ్రంథములయందు శ్రీకృష్ణమృతియొక నేర్పూరి సింగన యాపొద్దాతము కలదు. ఈ వ్యత్యాసము పోతరాజు భాగ వతము పండ్రెండు స్కంధములవ్రాసిననియు వా పుస్తక మిం కను గలదనియు చెప్పవలసగుచున్నది. మఱియు మేము సంపా దించిన ప్రతిలో దశమ స్కంధారంభమున గయోపాఖ్యాన క ధయంతయొక బోతనరచనతో నికరగలదు. ఇట్టి ప్రతి పో తరాజుకవివాస మనుకొను బమ్మెర సమీపమున లభించుట యొక బోతరాజు బమ్మెర నివాసస్థానము సాహిత్యకారి యగుచున్నది. ఈవ్రాతపుస్తకము జయంతి రాయకవియొక్క వారి కొసంగితిమి. వారు ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తున కొసంగిరి. విమర్శము చూడఁదలంచిన నటఁ జూడవచ్చును. మఱి యొక గృహ్యమునందలములోని జుజ్జూన అనిగల్గినాడు కొమిర సోమవంశమునను తావుల లభించిన భాగవతము వ్రాత ప్ర తులము మఱికొను పండ్రెండు స్కంధములు పోతరాజు రచించినట్లుల కాననమ్ముచున్నది. ఏకదశ పోతరాజు సంపూ ర్ణ భాగవతము కొంతభాగము కొన్నికొన్ని స్థలములలో శి ధిలయ కాకగా నితరులు పూరించినవియు శిధిలముకాని సం పూర్ణ ప్రతులుకూడఁ గలవని మా మతము తెలిసికొనవచ్చును.

+ తాటాపు పుస్తకములలోను నుండిగి గ్రంథములలో ను పుచున్నస్కంధము బొత్తురాజు గంగయొకవస్త్ర స్కంధము, ఏర్పూరిసింగన, ఏకాదశ ద్వాదశస్కంధములు వెలిగందల వారయరచించి కలులగాన కవులని.

కమ్మత్రాపుల వెదచల్లునది సునాసనగ్రన్థ రాజము
ఆలోచనా సింహి కలిపెనదికాదు. నుగంధపువ్వులను రసము. నాణుగులించువులు చేతిగుడ్డవై జీవించినవో ఎంత వనోదహరమునో యుండును. దేవతానిగలను నంజనల సానందము గలిగించగలదు.
వెల. చిన్న సీసా 1-8 ... 0-8-0
" మధ్యకం " ... 0-12-0
" పెద్దసీసా " ... 2-0-0
నుగంధ కాడ్డ " ... 0-1-0
వి. పి. చార్మి ప్రత్యేకము.
సోలుపింజంట:—అంగ్లో ఇండియన్ డ్రస్ అను కెమికల్ కంపెనీ,
నెం 155 జామామసీదు, బొంబాయి.
మదరాసు ఏజంటు:— మెహతా పురుషోత్తంమూర్తి,
నెం 29, ప్రజావాణికోడ్, పూనామిహిశం. మద్రాసు.

DIRECT IMPORTERS.
అనేక వి. పి. కంపెనీలవారు హెచ్చు ధరలకు ప్రకటించియున్న యా దిగుత వివరించిన జేబుగడియారములు మిక్కిలి తక్కువ ధరలకు విక్రయింపబడును.
1. సిస్టం రాస్కోపు రూ. 1-14-0
2. టెనువీనరు 2-4-0
3. డిటో గన్ క్రైమ్ 2-8-0
4. రైల్వే రెసులేటరు 2-10-0
5. ముక్కుట్టు చిన్న గడియారం కోలాహలీ 4-8-0
6. డిటో పెండింట్ 6-0-0
అడ్రస్:- గాతా అందుకో
6, రథిక బజారుకోడ్డు, మద్రాసు

నూతన రోమనంహారి బేగంసాహిసాహి
జేమానుందలి యే భాగ మున నుండు రోమనులనే కాని ఈ నూతన రోమనారి సోపు ఒకతూర వుజయోగిం చినయెడల రోమనులను ఈ ధర్మగ పోగొట్టును. చర్మము యొక్క స్వభావమైన రర గును కాంతికిచెడు పుణ్యేయక రోమనులను పోగొట్టుసాహి
ఇది ఒకటే. వెలిగిల్లెలు పెట్టెకి 1-0-0. పి. భక్తు 4 ఆ. ఆర్. వి. పండిట్ అండ్ కంపెనీ 6, బందగపేడి, మద్రాసు.
ప్రతీదినమును ముఖ్యముగ పునయోగకరమైనది
వైద్యవిద్య.
దీనియందు మెండు వైద్యబోధనలు నిండియున్నవి. 144-పుటలుగల పుస్తకము మియింటివద్ద ఏకగ్గులులేక పొందేది కర్నూలుకూడ లేక మీకు యిప్పించేటట్లువుంటే తీసికొనుటకు నివ్వమలేదా? నేడే ఒక పుస్తకమునకు వ్రాయుడు. రాజకైన్య వారాంతరే కేరీదీ, 20, చివావాణికోడ్డు, మద్రాసు.

వ్రతాప కస్తూరిమాతలు
ఇది నుంచి కస్తూరి బిడ్డి చేయబడినది. నునానన గలదు. అజీర్ణము, వాయువు, జ్వరము, నన్నీ పాతము, దగ్గు, జలుబు, మొదలగు వాటిని హరించి మంచి బలము నిచ్చును. 200 మా॥ సీసా 1-కి 0-4-0 (డ్రస్ కు 2-8-0.) ఆయుర్వేదసమాజ్, హందూరు, గుంటూరు జిల్లా.

LARGE TYPE EDITION! NOW READY!!
THE VIRGIN'S KISS OR THE BRONZE STATUE.
BY G. W. M. REYNOLDS.
IN 4 VOLS.] [AS. 9 PER VOL. POST FREE.
This is a masterpiece of the world-renowned Author unrivalled in fluency, plot and excellent description of nature, art love and the thousand and one varieties of the characters of people. This novel is one of the author's excellent productions. In this the author specially exposes different sorts of characters. Further, this is full of heart-thrilling facts. Numerous excellent morals are involved in this novel.
The novel will be printed in Four Volumes, one Volume every month. The 1st Volume ready for despatch from the 1st March 1916.
Other big type editions of novels by the same author now ready for sale.
Soldier's Wife, 2 Vols - - (Postage Extra.) 1 4 0
Faust (An Excellent Romance) 2 Vols do 1 8 0
N. B. - Purchasers of 3 complete sets of either of these at a time will get one set of it gratis.
SUPERIOR WATCH Co.,
Post Box, 167, G.T. MADRAS.

ఆహోపల్ బహారు (రిజిస్టరు)
ఆలోచనా సింహి కలిపెనదికాదు. నుగంధపువ్వులను రసము. నాణుగులించువులు చేతిగుడ్డవై జీవించినవో ఎంత వనోదహరమునో యుండును. దేవతానిగలను నంజనల సానందము గలిగించగలదు.
వెల. చిన్న సీసా 1-8 ... 0-8-0
" మధ్యకం " ... 0-12-0
" పెద్దసీసా " ... 2-0-0
నుగంధ కాడ్డ " ... 0-1-0
వి. పి. చార్మి ప్రత్యేకము.
సోలుపింజంట:—అంగ్లో ఇండియన్ డ్రస్ అను కెమికల్ కంపెనీ,
నెం 155 జామామసీదు, బొంబాయి.
మదరాసు ఏజంటు:— మెహతా పురుషోత్తంమూర్తి,
నెం 29, ప్రజావాణికోడ్, పూనామిహిశం. మద్రాసు.

క్రమశః పాఠశాలలకును కళాశాలలకును మాత్రమే వర్తింతుననిగాదు. అది గృహమునందే ప్రారంభమగును. తండ్రి యాజ్ఞకు తనయులు విధేయులు గావలెను. తండ్రి ఎల్లప్పుడును వ్యాసుడుగనే క్రీకర్తింతునని గాదు. అది దేవ్యాదుడుగ క్రవర్తింతునని తండ్రి గాననే విధేయతకు పాటుగడుచున్నాడు. కళాశాలనువదిది ప్రించుచున ప్రివేరించినపుడంతయును క్రియశఃవైవాధ్యాయకది యున్నది. మానవపురోవృద్ధికి క్రమశఃయే మూలాధారము. నా కెవటి విద్యార్థులతో మీరున్నంతవరకును లేదుగాని నాకు తెలిసి సంతకరకు వంగరాష్ట్రమునదలి యుండునుగూడ నితరదేశముల విద్యార్థులకలనే గౌరవమును విధ్యాదుకమునగూర్చి యున్న తాదర్శములను ఎరిగి గౌరవమునను ఉపాధ్యాయమునను గూడిన జీవితమును గమనగ్రహమున్నరనియే నేనుగ్రహించితిని. ఇవటివిద్యార్థుల జీవితములకాని కాన్ని భాగములతో నాకు పరిచయము లేదుగాని నాకుగల సందేహనివారణముకది సాధ్యమగుట లేదు. ఇతరదేశములలో నిష్టికలవరములు జరిగివును వానిని జరిపినవారలతో ఆధికాయలు తెలిసికొన లేక పోయిన విషయములను నేను స్మరించుచున్నాను. వానిని గూర్చి కళాశాలాధికారులెటు క్రవర్తింబిరి? వారెట్లు క్రవరింపవలెనని విద్యార్థులను క్రవలుతు కోరిరి? నేరముచేసినవారిని గురించియులలో సహాయముచేయుటకు రావలెనని కళాశాలాధ్యక్షులు పోలీసు కమిషనుకు గానిని తెలిపారు మూలమున పీరిదిగా? అట్టిది వారి కసంబద్ధముగ తోచి యుండును. కాన వారా నేరముచేసిన విద్యార్థులనే కోరిరి. నేరముచేసిన విద్యార్థులను పట్టియిందిరి తక్కువవిద్యార్థులను కోరుట వాంఛనీయమైనదిగాదు. పోలీసువారినికోరుటతండ్రికే ముందును వంగరాష్ట్రమునను గూడ విద్యార్థులకు అగౌరవకరము. కాన వారావిద్యార్థులనే కోర్కెించిరి. విద్యార్థులు అత్యగౌరవమునకుగాను శత్రుకుజంక నిజముచెప్పెదరని వారుకలదిరి ఇది కృత్తులకు ఎల్లప్పుడును సాధ్యముగాదని నేనెను గడును. కాని సహధ్యాయులందఱులు చేసెదరనియు కృత్తులఃట్లు చేయుతురనియు నాకు నిరంతరమును విశ్వాసము కలదు. కాని ఇచట నట్లు జరిగకుండుట నా కాశ్చర్యమును వలిగించినది. కాని అది అట్టిదిగాదని చాలమంది చెప్పిరి. అది అట్టిది కాకుండుట సత్యమైనచో విద్యుత ముగించినట్టి మీరు మిగిలెట్టి కలుగకుండుటకును మీకు లభించవలెనని మీరును నేనునుగూడ కోరుచున్నట్టి సభ్యులకులేకను మీకుకలుగుటకును విద్యాధికులగు భాగ్యముల కద్యకమువైసే భారతీయ కేకాభివృద్ధి ఏర్పడి యుండుటచే నట్టి మీ కేకీయులమేల కొరకును మీరు విద్యార్థులభావమున మార్పు కలిగింపవలెనని నేను మిమ్ములను కోరుచున్నాను. ఇట్టిగౌరవాదర్శమును మీరుక్రద్ధగా గమనించివోనని మీమానసములకును మూలమున తోచకపోదు. తాముచేసిన తప్పిదమున కిరువులను బాధలకు పాటుచేసిన పిరికివారఃను వంగరేక విద్యార్థులెన్నడును గౌరవింపరని నేనెరుగుదును. కేసాబలమును మానసిక బలమునను గూడ బంగారీ యువకులు పిరికితనమును మాపుచారు కారని నేనుకలంచెదను. కాన వార్తాపత్రికలకు పేరుతెలుపకుండ కేభలనువారి యట సమ్మేకణ్ణిక కళాశాలకు పోవించులించిపోవుట, మున్నగు కార్యములకజరిగని నేను కలంచెదను. అట్లుజరిగుటకు కారణము తెల్పి వ్రాసకు భారతీయ సామ్యకృత్య వైరుధ్యమువారతి మందులకు కారణముగాదని నేను కలంచెదను. ఇట్టి సభలో సాధారణముగ సుజననీయ కాలమునకన్న సభికాలము నేను మిమ్ములఃలిపితిని. నేను చెప్పినదానిని మీరు నదిభిక్షానుముతో గ్రహించురని కలంచెదను. నాకు సాధ్యమైనపుడెల్ల విద్యార్థులకు సహాయము చేయుట రక్షకునగుటచేతను వారికి మిత్రుడనగుట చేతను నాకు ముఖ్యకర్తవ్యమై యున్నది. విద్యార్థులకు బాధకరనిగాని తమకు బాధకరనిగదని విద్యార్థులు కలచుచున్నారని గాని నాకు తెలిసినపుడునే నా విషయ మాలోచించుచుండును. కాని విద్యార్థులకుటచే నది వారి ధ్యమఃవంగరాష్ట్రవిద్యార్థులు కానహాయమున బలముటకర్తవని నాకు ప్రధానరచుటకు వంగరాష్ట్రములకు మిగిలెదయను కోరెదరని నేను కలంచెదను. కాన నేను మిమ్ములకు విద్యార్థులను నేర్పుచున్నాను.

“తాళ్ళపాక చిన్నన్న”

II

ఈకడకటివిషయ మొక్కటికన్న గవికాలమున నొక్క యంచుటకు సమర్థుడైన. వేదాధారములేతీరియ్యఁ గావనా. “మందెముకొలుచు” వందలందెలుగ, మందలగానినా. మండితపున్నామమై భర్తాంగదస్థితి బాలిక, నేనువాడు ముని యహినగాత్రమున” నని గ్రంథకర్తగండియగు తిరువ లాచార్యుని నడచెడిన పంక్తులు నాలుగున్నవహిషికల్యాణ మునకన్నకొనాని, యాద్యస్తావన నియ్యకపోవుటచేతను, మై నూనికి కవినిజమునకన్న “మందెము” శ్రీకృష్ణ భక్తరాజులతో గోవిందరాజు లనఁబడు నొక భారత్యాగ్రంథిని బ్రాహ్మ యునికి దానమిచ్చుటచేతను నిషయములేవు చేతనినయమున నాకు లభించకపోవుటవలనను, దానినిబట్టి కాలము నొగ్గయింప నయ్యుటగాను. ఇంకను బరిశోధించిన నేనువల దొరకు నేనా? చిత్రభారతి కృతికర్తయగు నొక్కరిని కెద్దవామాత్మనకును, పాంశురంగమాహర్మ్య కృతికర్తయగు విరూప నేదాదీని గుణవతి కందాళిప్పగారు తమకు బరమాచార్యులు (శుభ పురుషులు) గానీకని చెప్పుకొనియుండుటచే, తరువాతక తాదాసమయమున వారకు చరిగొండభర్తన్న, తెనాలిరామ కృష్ణాపురుష నీకొనను నమానకాలితడేమోయని సంశయింప వలసియున్నది. “చిన్నన్న” కర్తకర్తగాను “అనుభవమురా చుకప్పుడేదొచ్చుచున్నది” చెప్పినదన్న నుటచే సంశయమునకన్న కరించుచున్నది; కాని కృష్ణ భక్తరాజులు “తాళ్ళపాకచిన్నన్న” కన్న దానిని లిద్దికాదడ కొందరిచరిత్రములలోన వాక్యములకన నీ సంశయము మరల శిథిల మగుచున్నది. కవలకర్తయైన, అన్నమహిషికల్యాణము దొరకమిడతకర్త, తాళ్ళపాక చిన్నన్న యని యు, తరుమయోగినిలాసముదొరకుట చే కర్తకర్త యిచ్చేకాకాధుఁడనియుఁబట్టి, నైగొండటి చరిత్ర వాక్యములకారము మొదటివాని కృష్ణ భక్తరాజులకా లము నానిగా నిర్ణయించి, రెండవగ్రంథమునకల “అనుభవ ము శ్రీ కంఠాచారి” కర్తయగునందల యగ్నయందితకర్త” యను గ్రంథకర్త విశేషమునాని “కంఠాచారి” కర్తయనవ వా యుడను, తిరువల దేవరాజుని కమ్మయోదోదయమునాని సంశయించి, తమ్మయోదోదో గవికాలము 1570వ ప్రాంత మనియు, తమ్మయోదోదో 1585-1614 సంవత్సర ప్రాంత మనియు నిర్ణయించెను. కాబట్టివాడ గ్రంథకర్తకర్తకర్త “అనుభవ మునమహిషికల్యాణము” కార్యంబుచెప్పి యెంతక శ్రీకంఠాచారిమిప్పించి, న క లం బు నె యుగ నసాధారణాంక, మకరిమంతులమిచ్చి మృత్యుగోస్తావాడ” నని చెప్పి యం టుటచే, ప్రత్యాశ్వాసాంతమునందు నతఁ డుపయోగించు “చేంబటాచారి” “చేంబటాచారి” వద ము లు, తిరువల దేవరాజు నూర్చినయే కాని, ప్రత్యేక రాజభోధములు గావని తోచుచున్నది. తనగ్రంథములన్నియుఁ దిరువల దేవరాజున నమియు అలమెల్లం గాంబకును నమింపించినవాడొటచే నచ్చ టియవలదు మొదలగునా రెవరైన నుకరియందలములచేయించి యె “చేంబటాచారి” వేద మునందును. ఏయఁగా కృష్ణ భక్తరాజులు గానిదానమొసంగిన “తాళ్ళపాకచిన్నన్న” యా తనితాతానను నట్టియూచార్యుడై యుండఁడు. “చిన్నన్న” యను పేరొకటివచ్చుటకు గాంబయలేదు. గ్రంథకర్తయన్న యనుతన పంకళి వాధుడే గావున చిన్నన్న కెద్దన్నయనియుఁ దిమ్మనడిచి చిన్నన్నయను వాడుకయులు నమానము. నడు కాలింబునాడ భరమాచార్యులగుట యశోకనీయులు గావునఁ గృష్ణ భక్తరాజుల కాలమువారగు కందాళిప్పగారు గ్రంథకర్త టింపికినియై యుండుట యాశ్చర్యముగాను. ఇంక “చిన్నన్న” కర్తకర్త “అనుభవము” నుకర్తయను రామకృష్ణయే నిజముగఁజెప్పి యుండఁడు, అతఁడు చిన్నన్నను జూచియే యుండవలయును నిర్వివాదములేదు. ఇంకను బలవత్తెరువలైన సాధనము లభిం చినచిన్నగ్రంథకర్త కృష్ణ భక్తరాజుల కాలమువాడు కాదని నిశ్చయింప వలసిగాదు.

మఱియు.
 “చిన్నన్న” కర్తకర్త
 బమ్మగం దెనతిరుమలయ్య వదమున కెరుక
 మిన్నంది మొర నె నరసిం
 గన్నకవిత్వంబు పద్యగద్యశ్రేణి.”
 అను నీ పద్యములలోనివారు మాత్రము తాళ్ళపాకకవులే యైయుండును. గ్రంథకర్తయన్న (చిన్న తిరుమలయ్య) గావున తిండి నెనతిరుమలయ్య యని పేరుఁబడియుండును. అతఁడు “నంగిరసాచార్య” “నొక్కయ్య” గావున పదములు కొన్ని రచించి యుండును. అతని పరిచయము నరసింహాచార్యులు గూడ

“పాడఁజెప్పఁగ కన్నకర్త నీడు, జోడులేరని నభిప్రాయము చాటింది, పరగినదీకాని” గావున గొప్ప కవిగానుండుటయు నసంభవముగాదు. చిన్నన్న యతనిగ్రంథము లేనియు నేల శ్రేష్ఠావతేదములకర్తయగును. ఆంధ్రపాఠశ్రీ పరివర్తనాత్మక తిరుమలాచార్యుని చక్రచాళమున, తేజముకాగ్ని నిర్ణయమున (బకటింది, తాళ్ళపాకకర్తలనుగూర్చి ముందు వివరింతుమని చెప్పినవాని యట్లుచేసెనట్లు గావరాదు.

తాళ్ళపాకవా కందలు శ్రీ వైష్ణవులుగాఁ జూచుచు న్నుది. అయినను “కందరవంశకవుల” డని చెప్పుకొనుటచే నం దవరీతి శ్రీ వైష్ణవులలోఁ గలరా యను నందియను నాడఁ గలదు. ఒకవేళ నరని తాత యన్నయచార్యుడో అతని తండ్రియో తొలుత స్వాత్రుఁడుగానండి కందాళి అప్పగారి నండియో చుట్టి యెవ్వరించియో శ్రీ వైష్ణవ మతమున స్వీ కరించి యుండును. వారి శేషర్షియు వైష్ణవులలో వాడల దునయే. ముఖ్యముగా నాచార్యయ్య కావుననే క “బోలు గ్రంథకర్త అట్టియూచార్యుల తండ్రి తాత మొదలగువారి వి వయము కల్గింపలేదు. మతాంతరము స్వీకరించివాఁడె దను ప్రాశస్త్యమర్థమిచ్చుచు మనస్సుకొనాధాతము గదా! గోత్రనాత్రాణము చక్కఁగా నుండుటచే నమానకాలి రహి తులగు సాతాని శ్రీ వైష్ణవులలో నీరిని శేర్పరాదు. ఈ నీర నచర్చిడిది చిన్నన్న కవనముఁ గొంత విషయాకరింతు.

తిరువల దేవరాజునివిద్వజన కడుమనోహరము. అఁ గా ప్రబంధకవులదృష్టిచే ననుట. మన ద్విజనకావ్య ములలో భావభావమున గోన బుద్ధాద్ధి రామాయణము ప్రధమ పూజ్యము. గౌరవ శుండవచ్చును. ఆ విషయము చిన్నన్నను మాండవ వాఁడుగఁ బరిగణించవలసి వచ్చును ఇతఁడు ప్రబంధ సామాన్యమునకు నియమించు ముఖ్యతలు మగు నేమనకని చాలకలకు కదలినవాడు. శ్రీ యాంధ్ర భూయిష్ఠము. అర్థముల గొంటుగాని, యతిపాఠలకుంటు గాని యితినిక కావరాదు. నాయెఱిగింపకలకును అప్రయత్న తులనాదములు లభింపవు. నేటి శబ్దమునకు మార్పియు శ్రీ లింగరామమున “కంబాత నేటి” యని వాడుచున్నాడు.

ఉత్కృష్ట ప్రాచీనగ్రంథముల సంపాదించుకొంటు కంతయో సంకలనయ్యుండు. అవియునుద్రవీశునిలో నుంటు ట చింతించవలసియున్నది. ప్రక్కతెరుమలేనిది క్రికటింఁ గాదు. ఒకరియొద్ద కేటోకప్రతి యున్నదని విందను. వారి నుండి దాని నీకలఁదీయటకు నలభియ్య రాఁజయ్యఁ అనేవిధముల నద్దానికై ప్రయత్నించుచున్నాడను. ఫల మింకను గలుగదయ్యె. సంపూర్ణముగ నాప్రతిభుత్వము నెచ్చు లకు యెనవో యథామూలముగనైనఁ బ్రకటింది తిలపఁయ నని సంకల్పముగలదు. ప్రతికలవా రేదీనియనుభూయగఁ బంపినవో యథాశక్తిగ నానియమునకు లోకదేగలనని విన్నవించుచున్నాడు.

ఇంకను ఎన్ని యమూల్యగ్రంథములు మన తెనఁగు భక్తపుర జీకటికట్టులలో కిక్కి ననుభవించుచున్నవో యెక తెలుగఁగలదు! ఎన్ని ప్రవాహములపాలైనవో! మూఁడు నెలలకింద నొకయూరలో నొకరింఁడు దాటకుటకట్టు సమృద్ధముగఁ గలనని విని యానతోఁ బోయివారిని విచారిం కఁగా నివృత్తియోజనము లనకొని యన్నియు రెండునెలల కింద బాఁలొనైచితిమని యా యింటియజమానుఁడు నోరు నిండ వాడుచు! సాహిత్య కరివత్తు అనేకగ్రంథముల సంపా దించెనుగాని యింకను “వెనఁగు భక్తమున నాలుగింటి నొక పాలైనఁ జక్కఁగ నశ్వేషించుటలేదని దృఢముగఁ జెప్పఁ గలను. (తక్కువము కరివత్తు ఈ విషయమునఁ బ్రయత్నము నిలిపివదితోఁచెడిని. పరివత్తుంటి సమృద్ధాంగ మీ విషయ మున తానుసించుట సంభావ్యము కాదు.

లెజవాడ మ్యునిసిపల్ వైరుమన్.

(ఒక విశేషమును యొద్దనుండి)

దినపత్రిక నేకల మామంతరాపురంతులుగాదు లెజవాడ వైరుమన్ ఏర్పాటుచేయబడినందున వాగెరవారము గం టూరు సీనియు మొదటి కంపెనీవాడు లెజవాడలో హిందూ ధియేటరు హోటలో “సారంగధర” నాటకమును 11తేదీ రా త్రి ప్రదర్శించిరి. మామూరిలోని ప్రముఖు లెల్లరు వేంచేసి యుండిరి. నాటకమును ప్రదర్శించుట పూర్తియైనపిమ్మట మామంతరాపురంతులుగాదు ఇదివరలో చేసిన మంచితల కై వారిని కొనియాడుచు ముందు మాడ అట్టి మంచిప నులనేచేసి యకాకాము లయ్యెదరు గాత యని కొడుచు పంచ రత్నముల నర్పించిరి. నభ్యుత్తరల ఆనందపరకమైరి.

విలేఖకులకు సూచన

దినపత్రికా ముద్రణమునకై వంపు వ్యాస ములు వృత్తాంతలేఖలు మున్నగువానిని విలేఖ కులలో కొందరు, అలికినట్లు వ్రాసివంపుచున్నారు. కొందరు కాగితమునకు రెండువైపులను వ్రాయు దురు. కొందరు వ్రాసిన దానిని చదువుటయే కష్ట ముగ నుండును. తిన్నగ వ్రాసివంపని వ్యాసములు ప్రకటింప బడబాలవు.

సంపాదకుడు.

జూ బు లు

I

గోదావరిజిల్లా సంఘము.

అయ్యో!
 ఈసంఘమువార నేకవత్సరములనుండి నభ లావద్యు చుండిగాని, జిల్లాయందలి క్యరసాయమున బోత్తానా కరచి జిల్లా కలెక్టరులోకి దీసికొనిరా బ్రితుత్వంక నడక మున్నట్లు కన్నట్లు. 4, 5 సంవత్సరములకిందట పితాపురం లో, నకునదర్శన మనుపేరిట నొకటి రెండు నభలనేసి పెద్ద వాదాపుడిచేసిరి. కాని యిప్పు దానభ, లేకారణముచేతనో గాని యదృశ్యమయెను. క్యరసాయము, మనదేశ మంతటికి నుఖ్యకృత్రియని ప్రత్యేకించి వ్రాయ నవసరములేదు. కృష్ణ జిల్లాబోర్డువారు మేల్కొని, తమ జిల్లాయందలి క్యరసాయ మున, కృష్టిపొందింప నభిలాషతో (ప్రతిసంవత్సరమున దమ జిల్లానుండి యొకవిద్యార్థిని కోయంబత్తూరు క్యరసాయకా కాలయందు విద్య నభ్యసించుటచే బంపుమంద, గోదావరి జిల్లాబోర్డువారికి, నావిషయమున నిద్రాకస్థున బొంది యుండి రని వినుట కెంతయు విచారకరము. ఈ కళాకాల యందు, కృష్ణజిల్లావ జెందిన విద్యార్థులు 6 గురు గలరు. గోదావరిజిల్లావ రిద్దరుమాత్ర మున్నారు. గోదావరి జిల్లా సంఘమువారు, రాజోపు జిల్లానుండలనభలో క్యరసాయనివ యమై చర్చించి జిల్లాయందలి రయతులకు నందలి కొత్తకర్త కులు బోధించువిషయమై తెలిపినవారిని జిల్లాకుంచి నచ్చ టచుట నేర్పాటుచేసి మనదేశమంతటకు ముఖ్యాధికారుల క్యరసాయమును కృష్టిపొందింప నేర్పాటుచేయు విషయమై యానభలో జర్నకు జేగలందులకు మిక్కిలి ప్రార్థించు చున్నారము.

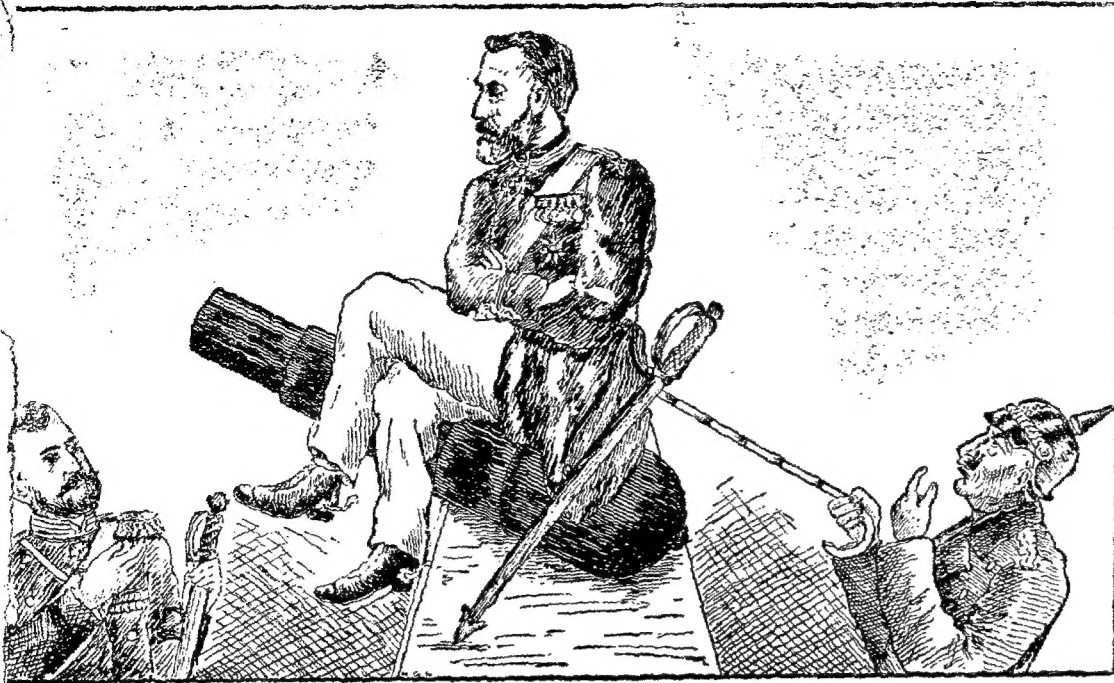
II

ఆంధ్రవిద్యార్థి మహాసభ.

అయ్యో!
 విద్యార్థి మహాసభ మేనెలలో ఆంధ్రమహాసభ బతు గునని యుద్విగ్లాహమంద మీ 9వ తేదీ కప్రియందు సీతా రామయ్య శాసిన లేఖయందలి కాకినాడ విద్యార్థులకున కలకాలాధ్యక్షులకును మనస్ఫూర్ణ ఆంధీనలులను నభ జరుగుట అనుమానముగ నున్నదని ము వాసిన వాక్యములను దాయనకి గావ గలిగిన సంతాపమునకు మిలిలేదు. ఇది యట్లుండ కాకినాడవిద్యార్థులందరు కభ జరిపింట్లును జతగ నున్ననభకు కార్యనిర్వాహకసంఘము ఆహ్వానసంఘము నే ర్వరచినట్లును తెలియచిన్నది. సీతారామయ్యగారు ఉపసం ఘము చేయకలసిన కార్యము లేనియు కనునడలేదనియు అందు కలన సభను ఏర్పాటుచేయలేదనియు వాసినది. కాని ఉప సంఘము చేయకలసినపను లెన్నియో యున్నది. సభ జరుకు టకుప్రార్య ముపసంఘము రెండుపర్యాయము లయినకు నమా వేళ మెరింపవలయును. కాలము నమిసించుచున్నది. ఒక రిద్ద రు సంచారకార్యదక్షులను నియమించి ఆంధ్రదేశమున సాధ్య మయినంతవరకు ప్రతిపట్టణమునకునంపి సభలచేయించి ప్రతి నిధులు కచ్చునట్లు చేయవలయును. సంచారకార్యదక్షు లను నియమించు బాధ్యత ఉపసంఘమువారియందే యున్నది. ఏప్రిలు ప్రధమవారంబునకు అన్నికళాకాలలవారికిని వరీ తులు పూర్తియగును అటు చేచ్చి, పట్టణము గుంటూరు, ఇటు విశాఖపట్టణము బందరు మొదలగు పట్టణములనుండియు కచ్చువారలకు లెజవాడ దారిలో నుండును. కాన ఆయాత సభ నేర్పాటుచేసి వైయోగములను నిరవధివలసియున్నది. సీతారామయ్యగారి విషయమున కృద్ధవహించి పనిచేయుదురు గాక. కాకినాడయందలి ఆహ్వాన సంఘమువారు 20 తేదీలో గా అధ్యక్షుల నెమ్మొని అన్ని పట్టణములకును సభాకార్య కర్మములను పంపకలెను. నాగుచేసినయెడల కరిషాకాలము లందు నాలుగు నరిగ రాకపోవచ్చును. ఒక ఆంధ్రవిద్యార్థి

రుమేనియా తాటస్థము.

కెయిజరు:— (రుమేనియా రాజును పొదుచుచు) నాలో చేరుతావా చేరవా? ఇమగో నా అర చేతిలో నైకుంతం, తిరగ వేం. నా నైపుకు.

రమ్యచక్రవర్తి:— (రెండవ వయపునుండి) మనమందరము స్లావులము. అందరిది ఒక్క రక్త స్పర్శ. ఉత్త మాయలమారి మాటలకు మోసపాపయ్యేవ నుమా.

(కెయిజరు నయమున, భయమున రుమేనియాను తనవైపునకు లాగుకొనవలయునని చూచు చున్నాడు. కాని కెయిజరుపట్టు ఆశలను పెడచెవినిపెట్టి రమ్యతో రుమేనియా రాజు చేరునని గట్టి సూచనలు గలవు.)

సభలు.

సుగుణ విలాస సభ.

(పిల్లల జుబిల్)

పంచమికి ద్వితీయోత్సవము.

నిన్న సాయంత్రము దక్షిణాదియాస్థాయామనం ఘనమారి మైదానమునందు సుగుణవిలాస సభా పంచమికి ద్వితీయోత్సవము జరుగినదనిగా జలుపబడింది. శ్రీగర్వరూ గార్గెనాగ్రికాధిపత్యము కలిగింది. చుట్టుప్రక్కలూ ధారి మన్నుగు మహాద్వ్యోగములు సభ సలకరించి.

సభారంభమున టి.ఎన్. నారాయణరాస్త్రిగారు సభా విషయమై తానురందించిన సంస్కృతజ్ఞానములను జరిపిరి. ఆవల పి. సంబంధులుగారు కర్ణాటకప్రభుత్వమునొచ్చి యందు ఆసనంబడి సభ చేయుచున్న మహాకార్యమును, ముందుజరుగఁ గలుగు కార్యక్రమమును జెప్పిరి.

ఆనంతరము వివిధ శాటకములయందుండి కొన్నియంక ములు పూర్వముగా బుద్ధివంతులవడినవి. ఆంగ్లభాషయందు మోలియగు గారి "కేటబుప్రెయ్యింగు" అను శాటకధనమునంది వేంకటాచల అయ్యులుగారిచే అంధ్రమున (త్రాయించిన "విధితకనైద్యుడు" అను శాటకమునందలి కొన్నియంకములును పి. వి. శ్రీనివాసరాజుగారిచే రచించబడిన "విపాంతి ఆఫ్ ఫ్రాన్స్" అను శాంగ్ల శాటకమునందలి కొన్నియంకములును, పి. సంబంధులుగారిచే వ్రాసిబడిన "మహాపాం" అను ప్రబంధ శాటకమునందలి రంగములును రచయియగు బుద్ధివంతుల వడినవి.

ఆంగ్ల శాటకమునందలి రంగములు ప్రదర్శించబడిన వెనుక శ్రీగర్వరూగారు తామచూపిన సీమలును, పూర్వజుల చూస రమ్యముగానున్నదని చెప్పి సభకు దహనానుభూతిని కల్పించిరి.

ఆనంతరము కేవల అయ్యులుగారు గవర్నరుగారు సభ యందగొనగొనినాధిపత్యము కలిగినందులకు సభ్యులపక్షమున ననుసక్తులైరి.

యూరోపియను సమాజము, వారి క సమావేశము.

వైసమాజమువారి ముఖ్యులందఱు వార్షిక సమావేశము మొదటి మధ్యాహ్నమున (18-3-18) కలకత్తా నగరమున జరి గింది. సుభాష్చక్రవర్తి పి. సి. గాడ్కీగారు సభాధ్యక్షుత్వ ను కలిగించిద్వితీయ మొనరించిరి.

శ్రీమత్ వర్తకసంఘ వ్యాపారమును గూర్చి మన వర్తక సంఘములవారు ఉచిత ప్రక్రియలనుసరించిరి. అందు విషయమై చెప్పినది డెడ్డి యలైదు. శ్రీమత్ వర్తకసంఘములను పూర్తిగా

మూయుచి వేసినందులకు దొరతనమువారికి మనముకృతజ్ఞులము. యాధ్యాపత్యమునూడ సీ వర్తక సంఘముల వర్తకముపై వేయి మనని మనము తలంపనయ్యుచుగా కేవలము దొరతనమువారివైస నే. ఆధారపడియుండగూడదు. హిందూదేశ వర్తకములకు అం గ్లేయులకును భారతీయులకును వత్తమొందువలెను. విదేశీయుల నేరినిపాటుగొననియ్యటకును కైదునముగూడ బాగ్రత్తగనుఘోష వింధిపనిచేయువలయును. మనవర్తకమును మనదేశమునందం తటను బ్యాపింకవలయును. ఇందుకు గాను పిదకములతో వర్తక మునవలయుగాని అట్టి యెవల గూడ మన వ్యాపకము మున్నగు జాటి నేర్పరచి వర్తకములయందు హానిగలుగుని యాంతునట్లు చే ఆశయమై యుండవలయును. శ్రీమత్ వర్తకమును వృద్ధి పొందించినవలె భయముగనునది తెలిపి పనిచేయువలయుననియు అగొంద యందఱుచును. ఇందియా దొరతనముగానను రాష్ట్రము దొరతనమువారు విట్టి దేశద్రోహుల నుండ నీయవు. ఒకటి నిట్టివారలు మిగిలినవోవారిని బహిష్కరించుట మన యుద్ధి సంఘములవిధి. ఇందియాలో జన్మమునకు ఆంధ్రగూడ యు. యాధ్యాపత్యమున జట్టియవనుల ఆస్తి! దొరతనము వారు కేవలమెనరియకొన వలయును.

గాయపడిన ఆంగ్లభారతీయ నైపులనుమి త్రమై దేశము, దంతటను ప్రేవ్యకాలముననిర్మాణముచేయవలయు. ఇందియాలోని ఆంగ్లయులందరకు వైసిక శిక్షణను నొసగుట యుక్తము. చెప్పయ రాజప్రతినిధిగారి నేనకా నిరువురు జన్మములు నీ దేశీయులకు బ్యాంకు ముద్దర్త కలవనియు, ప్రజల విషయ మున యసంకల్పమై గనుపరచినియు గాడ్కీగారు వరి.

ఆనంతరమున డబ్బు డి. చెక్ వైటు గారు రాజకీయ వ్యాపారములను, వాణిజ్యమునను గల ఆన్వేష్య సంబంధ మును వ్యక్త జరచిరి.

వార్షిక చర్య ఆమోదింప బడిన తరువాత సంఘా ద్యోగి లేర్పాటు చేయబడి.

ఫోర్టు సెంటు జార్జి గెజెటు

14-3-16

15-4-16 తేదీకి తాళు దొరతనమువారి కంఠాభిషి యుత్తరములు మున్నగు వారిని "ప్రొం పూ" ముహూర్తి, నీ. గిరి ల" వ బరకలెను.

తాళు, ముహూర్తిము దిపాద్రి ముండు. వే.క ఇమాంసాహులుగారు బంధు ముహూర్తిము స భ్యుంధుగా ముఖ నియమించబడి.

బల్లారి తాలూకా బోర్డు సభ్యులుగానుండి యాము మా నములవలెను తాలూకా బోర్డు సభ్యులకు బోధించిన వెట్టి నిర్ద రామప్పగారు సభ్యులలోనుండి తొలగింపబడి.

1-4-16 తేదీకి విశాఖపట్టణంబున ఆంధ్రప్రదేశ్ తాలూకా ముఖ్యులచే, ముఖ్యులచే గ్రామములను (నగరములను) పిల్ల గ్రామములు గాక) వేటావేటల యూనియనులుగా చే యవలయుననియు, ఆ యూనియనులయందు పంచాయతీ స భ్యులు ప్రస్తుతము కి మండికి మించి యుండరాదనియు, ప్రకటించబడి.

రావుసాహెబు కి. రామప్పగారు బల్లారిలో తాలూకా దర్శనముతాలూకా బోర్డు సభ్యులుగను, తాలూకా పరిపాలనయందు గారు రాజమహేంద్రవరము తాలూకాబోర్డు సభ్యులందు రాజమహేంద్రవరము తరగతాప్రతినిధులుగను, నడిపల్లి గు బ్బరాజుగారు రాజమహేంద్రవరము తాలూకాబోర్డు సభ యందు దేవగుప్త మహాదా ప్రతినిధులుగను, మంజులూరి శం కటరత్నముగారు బుగ్గిం తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగను, అల్లూరి పిన్నగారు విలువతాలూకా బోర్డు సభ్యులుగను, దేబ్బుల పిగ్గామి మునిపానూరుగారు చిర్రావల్లిబోర్డు సభ్యులుగను, వెమలి పూర్ణిమగారు వాడూరుబోర్డు బోర్డు సభ్యులుగను ఎన్నికయిరి.

గుంటూరు తాలూకాబోర్డు కర్మమును పి. అయ్య తిం పంతులుగారు బల్లారి తాలూకాబోర్డు సభ్యులను ఆనందరాం రాధాగారు తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగా నియమించబడి.

రాజేంద్ర కే.కటరత్నం వింధులుగాని గోవాకరిల్లా బోర్డుసభ్యులుగా వెన్నుకొంటి.

నెల్లూరుజిల్లాలోని గూడలూరు తాలూకాబోర్డు సభ్యులను నూరంపేటెండు గారు ఆత్మహనుతాలూకా బోర్డు సభ్యు లుగా నియమించబడి.

విశాఖపట్టణంబున బోర్డుల సభ్యులను మేనేజరుగా నున్న మునియ్యారాజుగారికి లి. సి. రామరావు పంతులుగారికి బహుళ పూర్వతీర్థముతాలూకా బోర్డుసభ్యు లుగా నియమించబడి.

కొన్నూరు దిపాద్రి ముండు. తి.ద్యోగము.

నెల్లూరు జిల్లాలోని బి. వి. ఇ. వి. కి. ఎస్. గారు నెల్లూరు పూర్వీక వేంకటయ్యలెక్క, మొదటిగ్రామ జామిలు మేజిస్ట్రేటు గా భామముగానుండి కడపజిల్లాలోని జిల్లామేజిస్ట్రేటు గా బరిమేయలకు నియమించ బడి.

పొలీసు డిప్యూటీమగిస్ట్రేటుగానుండి పి.కా నన్యానయ్యగారు గాకి ఒక నెలకొనిలేక నెల కధికముగా నియమించి.

కృష్ణాజిల్లాకుండు మొదటితరగతి మేజిస్ట్రేటుగానున్న పద్మ సీతారామయ్య కంతులుగారు స్వహస్తమున శాంగ్లభాషలో సాక్షుల వాగ్మూలములను వ్రాసికొనుట కధికార మియించి.

బల్లారిజిల్లా ఆకిమెంటు కలెక్టరు. మేజిస్ట్రేటుగానున్న జిలియం రామ్మోకాన్యకు కాలండరి వి. సి. ఎస్. గాని మొదటి తరగతి మేజిస్ట్రేటుగా నియమించబడి 250 కలెక్ట ట్రీంక మెంటు తీర్పుచేపు కేసులను నివారించు సభివారిని తీర్పుకల్పించ మొదటితరగతి యధికారములన్నియు వారికిగలవు. ఆనంతరపుంజిల్లా బుక్లెన్సులు కలుకెన్సులకు స్పెషల్ యు మేజిస్ట్రేటుగానున్న కొక్కినాడ్డెనుబ్బయ్యగారు మెక్లె పట్టు యూనియనులో సభ్యులు అగ్రము అగ్రము 171 ఎం క్రింద కేషింకరగిని నేరములను నివారించు సభివారి మియించి.

కడపజిల్లా పోర్టుమున నుమేజిస్ట్రేటుగానున్న శ్రీనివాస రంగస్వామిఅయ్యుం గారు రెండవ తరగతి కలెక్టరు నేరముల కలుకెన్సులు కలుకెన్సులు యిత్తువు తియ్యట కధికార మియించి.

నెల్లూరుజిల్లా డిప్యూటీ కలెక్టరుగానున్న క రంగస్వామిఅయ్యుం గారికి తి.ద్యోగము పదవీదినమునుండి ప్రతిరోజున పి.అంబడినది.

పద్మ సీతారామయ్యగారు నంపాళున కృష్ణాజిల్లాకలెక్టరు దువ్వటియంతులకేర నియమించబడి.

కొన్నూరుజిల్లా తి.ద్యోగముగానుండి క. కి.కా నరంగరావుగారు తి.ద్యోగముగాని కొలకెన్సులకి తొలగింపబడి.

కొడిమల దిపాద్రి ముండు. బుగ్గిం దిప్తియ్య మనము కొండపల్లి కళ్యాణస్వామి అయ్యగారు కృష్ణానదు ఆస్థానము బోధకు కేసులయందు మాక్రిమే ఆంగ్లభాషలో సాక్షుల వాగ్మూలములను వ్రాసి కొనుట కధికారమియించి.

కల్లికతకన్న దిపాద్రి ముండు. గుంటూరుజిల్లాలో మదీయము కలుకెన్సులకు మొదటి గ్రేడు పిల్లల కలుకెన్సులను అధీనముగానున్న ఎస్. ఎస్. రామచంద్రారాస్త్రి గారు పూర్వీక రామస్వామి అయ్యుం గారి పోలీస్ ప్రొవీడెంటులకు కలెక్టరుగను, ఒకభాగి యందు తొలగింపబడు ఇంజనీరుగను నియమించబడి.

కలు ఇంజనీరుగానుండి ఎస్. కలెక్టరుగారి వాయులు గారు మొదటిగ్రేడు పిల్లలకలెక్టరుకలెక్టరుగను.

విషయానుక్రమణిక.

బమ్మెరపోతరాజుగారి	2
శృతాంతరాలు, కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము	8
రాజ్ పాక చిన్నగ్గు	4
సభలు, భార్యపాటు జూర్ని గజెట్టు	5
ప్రధానవ్యాసము	
కానన నిర్వాణసభ యొక్క	6
గుణగణనసభ	7
విరోధా మహాసంగ్రామము	
విశేషతంత్రీ వార్తలు	8
చెన్నపురి కానన సభ	9-10
శృతాంతరాలు	11
ఇంగ్లీషు శంత్రీవార్తలు	12-13-14

ఆంధ్రపత్రిక

1916 వ సం॥ మార్చి నెల 15 వ తేది

బుధవారము.

శాసననిర్మాణ సభల యెన్నికలు

లోకారాధన జీవనము దురాధ్యము. యశో వర్ధకమైనను ప్రయాసములేము. గౌరవభాజనం బైనను నపవాదారోపణమునకు హేతుభూతము. సేవాయత్తంబైనను లాభారోపణమునకు గరణము. దేశహిత పరాయణంబైనను స్వార్థారోపణమునకు సాధనము. ప్రజారాధన యోగ్యంబైనను దురభిప్రాయ క్రతిపాదనమునకు మూలము. దేశారాధన జీవనము సులభసాధ్యము గాదు. దేశారాధకలకు క్రజ్ఞపాండిత్యము వివేకము శాంతము సహనము ధర్మశ్రద్ధ ధైర్యము నిష్పక్షపాతము మొదలగు సర్వగుణము లవసరములు. ప్రజలయందు రుచులు వేరు, భావములు వేరు, ఆదర్శములు వేరు, సంకల్పములు వేరు. నానాభావ సమన్వితమైన ప్రజలను సంక్రతులను జేయుట యేరికిని సాధ్యము గాదు. పాశ్చాత్య దేశములందు లోకారాధన జీవనము వర్జింపబడినది. హిందూదేశమునందు లోకారాధన జీవన మారంభదశయందున్నది. రాజ్యాంగాధికారము అధికారుల హస్తమునందున్నది. ప్రజాభిప్రాయములను సంగీకరించవలసిన యవసరము పాలకులకు లేదు. క్రజలకయి వమ యభిప్రాయములను పాలకులచే సంగీకృతము చేయించగల బలము క్రజాప్రతినిధులకు లేదు. క్రజలకు లేని బలము గలగుట యసంభవము. పౌరసేవాధికార వృత్తి యందు ముఖ్యదేవి జ్వాలితేరిన పాలకవర్గముతో ఖండవాదమున కుపక్రమించి వారల నిర్బంధమును సులభసాధ్యముగాదు. ఇట్టి సందర్భస్థితియందు ప్రజాప్రతినిధులు శాసనసభలయందు వారివిధుల సత్వంత సామర్థ్యముతో నిర్వహించుచున్నారని యొక్క కొన వలయును. క్రతినిధులు చేసినదానికంటెను చేయవలసిన దధికముగ గలదనటయును నిజము.

మోర్లి మింటర్ సొసైటీయము లాచరణమునకు వచ్చినతరువాతను రెండుసార్లు ఎన్నికలు జరిగినవి. ఆ యెన్నికలయందు సమగ్రమైన క్రతినిధు లెన్నుకొనబడిరి. తిరిగి ఎన్నికలకు జేయవలసిన కాలము సమీపించుచున్నది. ఇంతవఱకును క్రతినిధులుగ నుండి పనిజేసినవారు తిరిగి ఎన్నికొనబడుటకు నియోజన వర్గమును గోరుచున్నారు. క్రొత్తవాడను ప్రతినిధ్య గౌరవమును

బడయవలయునని యపేక్షించుచున్నారు. నాలుగు కోట్ల ప్రజలుగలచెన్నపురి రాష్ట్రమునకు 21 మంది ప్రతినిధుల నెన్నుకొనెడి స్వతంత్రముగలదు. ఆ ప్రతినిధులందు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య స్వత్వమును మినహాయించిన చెన్నపురి రాష్ట్రములోని మునిసి పాలిటీలకును లోకలు బోర్డులకు 9 మంది ప్రతినిధుల నెన్నుకొనెడి యధికారము గలదు. తెలుగు మండలములకు గంజాము విశాఖకట్టణ మండలము లొకరిని, కృష్ణా గుంటూరు గోదావరి మండలము లొకరిని, నెల్లూరు కడప చిత్తూరు మండలము లొకరిని, కర్నూలు బళ్లారి అనంతపురము మండలము లొకరిని నెన్నుకొనెడి యధికారము గలదు.

క్రతి ప్రదేశమునకును ననేకులు ప్రతినిధులుగ నుండగోరుచున్నారు. క్రతి ప్రదేశమునకును నొక ప్రతినిధిమాత్ర ముండగలదు గాని యనేకులుండట కవకాశములేదు. నియోజక గణమునకు ప్రాతినిధ్యమును గోరెడివారి గుణసామర్థ్యములు విడితములు. కాన యోగ్యులకు కదవి లభించుట సత్వము. యుద్ధానంతరము నందు రాజ్యాంగము లందు ప్రబలమైన సంస్కరణములు గలుగునని ప్రతీతిగలదు. ఆ సమయమునందు రాజ్యాంగ వ్యవహారములందు సమగ్రముగల నాయకులు క్రతి నిధులుగ నుండిన ప్రజలకును పాలకులకును సమ కూలముగ నుండును. ఆలాభమును గమనించి అనుభవశాలులైన మన నాయకులను తిరిగి క్రతి నిధులనుగ నెన్నుకొనుట కర్తవ్యమని దేశ బాంధవులు గ్రహించి తదరు గుణ్యముగ బ్రవర్తించుట యుక్తము.

గౌ. మోచర్ల రామచంద్రరావుగారు గత నియమితకాలమునందు కృష్ణా, గుంటూరు, గోదావరి మండలములకు ప్రతినిధులుగ నుండి ప్రజల పాలకుల మెప్పులను బడసియుండిరి. అటవీపాలక పంచాయతీసభయందును, ఆరోగ్యపంచాయతీసభయందును, యాత్రీకపంచాయతీ సభయందును వారు సభ్యులుగ నుండి క్రజాపక్షము నవలంబించి ప్రజల సౌకర్యమునకై పనిజేసిరి. కృష్ణా, గోదావరి, గుంటూరు మండలముల సుఖితికిని రయితుల భాగ్యభోగ్యములకును మూలమైన నీటిపారుదలను గురించియును పారుదలపద్ధతులందు గల కష్టపక్షములను గురించియును రామచంద్రరావుగారికి మంచి యనుభవముగలదని వారు శాసనసభయందు వేసిన క్రశ్నలవలనను సుపవాదించిన తీర్మానములవలనను వ్యక్తమగుచున్నది. గ్రామ పారిశుధ్యము, గ్రామనిర్మాణము మొదలగు గ్రామ సౌకర్యములకు సంబంధించిన విషయములందు రామచంద్రరావుగారు ప్రత్యేకముగ బరిశ్రమచేసి యనుభవమును గడంచెయున్నారు. సర్వ హోల్డ్స్టు అర్బుగారు నీటిపారుదలలోని లోపములను విమర్శించుటకై సంచారమును జేసినపుడు రామచంద్రరావుగారు సహకారిగ నియమింపబడిరి. శాసన సభాసమావేశముల కార్యక్రమమును బరిశీలించి వారలకు రామచంద్రరావుగారి కార్యదీక్ష, బుద్ధికుశలత సహనము శాంతస్వభావము నిరంతర వ్యవసాయ పరాయణత్వము వ్యక్తములు. సర్వ హోల్డ్స్టు అర్బు స్థూలగారు రామచంద్రరావుగారిని దక్షిణ హిందూస్థానమునకు పూజనీయులైన గోఖలేవంటి వారని సంస్తుతించెను. యుద్ధసందర్భముల ననుస

రించి ప్రస్తుతము పాలకు లధికారాభిమానులైనన ప్రతినిధ్యభిప్రాయములను సానుభూతితో నవలంకించుట కవకాశము గలిగినది. అట్టి సందర్భము లందు కృష్ణా గుంటూరు గోదావరి మండలముల లో మునిసిపాలిటీల లోకలు బోర్డుల ప్రతినిధులు తిరిగి రామచంద్రరావుపంతులుగారిని నెన్నుకొని వారి యనుభవమును వివేకమును పరిజ్ఞానశీలనమును నుపయుక్తముగ నటులు చేయుట సమంజసము, వివేకము.

సుగుణవిలాస సభ.

నిన్న సాయంకాలమున చెన్నపురి క్రజోదానమునందలి వ్యాయాస సంఘమువారి యావరమున ప్రత్యేకముగ నిర్వహింపబడిన సభాశాలలో సుగుణవిలాస సభవారి పంచ విశేషదృశ్యోత్సవమును హోదావముతో జరపిరి. ఆవివరములకు హోదావముతో ప్రకటించితిమి. 25 సంవత్సరముల క్రితము 7 గురితోమొదట సీసభ ప్రారంభించబడినదట. నేడు 1300 మంది సభ్యులకు గలిగియున్నది. ద్రావిడాంధ్రాంగ్ల కన్నడ సంస్కృత భాషలలో సభవారు నాటకములను ప్రదర్శించుచున్నారు. ఈనాటకములను ప్రదర్శించుటకు వేర్వేరు శాఖ లేర్పరుపబడి యున్నవి. అందు ద్రావిడాంధ్రాంగ్ల శాఖలు స్థిరపడియున్నవి. తక్కిన రెండు శాఖలును గూడ స్థిరపడగలవు. సభ ప్రజాప్రభుత్వవిధానము ననుసరించుచుండుట చాల శ్లాఘనీయము. కార్య నిర్వాహకోద్యోగులను కార్యనిర్వాహక సంఘమును నిండుసభ్యులు నియోజించెదరు. సర్వకార్యములును బహు జనాభిప్రాయాను సరముగనే నిర్వహింప బడుచున్నవి. ఈ సభయందు దెందరో నారీమణులు గూడ సభ్యులుగా నున్నారు. ఈసభ వారు నాటకప్రదర్శనమును క్రజానాదార్పముగ నుంచుకొనినను దానితోడనే తనివినొందక పలు విధములగు నితర మార్గములను గూడ సభ్యులకు పకరించుచున్నారు. ఆంధ్ర ద్రావిడాంగ్ల భాషా గ్రంథభాంధారములను చేర్చిరి. ఆంగ్లమునను ద్రవిడాంధ్రభాషలయందును ప్రకటితములగు చున్న దిన, వార, మాసపత్రికలను తెచ్చించుచున్నారు. పలువిధములగు క్రీడల కవకాశమును కలిగించి నారు. ప్రీతి భోజనములు మున్నగు వానిమార్గమున సంఘసేవ నొనరించుచున్నారు. అన్నదాన సమాజములకు యుద్ధనిధులకు ఆపదకు పాల్పడిన వారి సహాయ నిధులకు మరి ఇతర ధర్మకార్యములకును ధనసహాయము చేయుచున్నారు. జాతీయ భావమును పుంకొల్పు చున్నారు. స్వపరిపాలనము నభ్యసించు చున్నారు. నాటక ప్రదర్శనము నందు వీరి వీర్పాటులు చాల ప్రశంస నీయములు. రంగోపకరణములు నిర్దుష్టములు. వీరికి నాటక ప్రదర్శనము విలాస మాత్రముగాని జీవనాధారము గాదు. అట్టిచో వీరు క్రదర్శనా విధానమునందు చూపుచున్న శ్రద్ధ చాల ప్రశంసనీయము. నాటక ప్రదర్శనమే వృత్తిగా జీవించు సంఘములవారు వీరివలన నేర్చుకొనదగిన వెన్నియో కలదని నుడువుటయందు దతిశ యోక్తిగోరంతయును లేదు. ఇట్లు దినధిన ప్రవర్ధమానమై సహస్రాధిక సంఖ్యా క సభ్యుల సముపేతమై పంచవిశేషదృశ్యోత్సవమును జయప్రదముగ నిర్వర్తించిన నాటక సంఘముందు ఇంతవరకు చెన్నపురి రాష్ట్రమున నుండినట్లు మేము వినియుండలేదు. కాన నీవిషయమున గూడ వీరు మార్గదర్శకులైరి. వెన్నకు ప్రభువు చెన్నపురి గవర్నరుగానున్న కాలమున సీసభ 300 మంది సభ్యులను మాత్రమే గలిగియుండెను అందులకే వారాశ్చర్య భరితులైరట. నేడు

పెట్టించు ప్రభువుగారు గవర్నరుగారుండి ఈమ
హాత్సవమున కామూతులై సభాసలి నలంకరిం
చినపుడు 1300 మంది సభ్యులు గలరని సభవాకు
శ్రీవారికి విన్నవించ గలుగుట ఎంతయు సంశోష
కరము. మరియుక పాతికవత్సరములలో నారీమనులే
పాత్రధారణమునకు సిద్ధపడుట చేకూర్చ గలదని
నిన్నటిది. మున మహాత్మ్య ప్రావీణ్యము చేయుట
లో సంబంధము మొదల్యారు బి.వి.బి.ఎల్. గారు
నుడివిన విషయమునకు మేము తథాస్తు యను
చున్నాము. కాని ఈవాంఛితము నెఱవేరుటకు
సభవాకు మహిళాసభ్యుల కధికముగ ప్రోత్సా
హము నొసంగవలసి యున్నారని మేము తలచె
దము. స్త్రీలకు నాటకావలోకన సౌకర్యము తప్ప
ప్రస్తుతమున నితర సౌకర్యములు లేవు గ్రంథ
పఠనమునకును పత్రికాపఠనమునకును క్రీడలకును
వాకికి స్రుత్యేకపు ఏర్పాటులు లేవు. ఏయోజనమున
వారి యభిప్రాయములను పుచ్చుకొనుట లేదు.
విద్యాధికులగు స్త్రీలు విద్యాధికులగు పురుషులతో
సమముగ సర్వ స్వాతంత్ర్యములను బడయుట
కర్తవ్య గలిగి యున్నారు. ఇట్టి యవకాశము వారి
కొనంగిన గాని మహిళాసభ్యుల సంఖ్య విస్తరించు
టకును వారికాదరము హెచ్చుటకును వారు రంగ
స్థలము నలంకరించుటకును అవకాశము కలుగదు.
నాటకప్రదర్శక శాఖలను ద్రావిడశాఖ తక్కిన
శాఖలకన్న మిక్కిలి యనుకూలస్థితియందున్నది
గాని తక్కిన శాఖలల్లులేవు ఆంధ్రశాఖ ద్రావిడ
శాఖలో నించుమించుగ సమానముగనే పని
చేయుచున్నది గాని ఆంధ్రసభ్యుల కభిమానము
కొరలెడి కనపడుచున్నది. ఉత్తర సర్కారులు
దత్తకుండలములు మున్నగు నాంధ్రదేశీయులు
పలువురు సభ్యులకు పభ్యులుగా నున్నారు గాని
వీరు సభ్యులనిపించుకొనుటతో మాత్రమే తమవి
నొంది ఆంధ్రభాషాభివృద్ధికి సాధకముగ ఆంధ్ర
నాటక శాఖను చక్కబరచి సజీవము నొనరించుట
యం దించుకంతయైన శ్రద్ధ వహించుట లేదు.
చిర కాలము క్రితము చెన్నపురిలో స్థిరపడిన
యాంధ్రులును మాత్రమే ద్రావిడ సోదగులును
ఈశాఖయందు గూడ ప్రధానపాత్రలను ధరింపవల
సియ్యవలసి. ఈవిషయము నాంధ్రులు గమనించి
శ్రద్ధ వహి తురని నమ్మెదము. సభవారికి స్వకీయ
ముగ ప్రదర్శనశాలా భవనము లేకుండుట చాల
యభ్యంతరకరముగ నున్నది. విక్టోరియా పురముం
దిరము వందలి ప్రదర్శనశాల ప్రదర్శకులకును
ప్రేక్షకులకును గూడ నననుకూలముగ నున్నది.
ఇంతవరకు భవన నిర్మాణమునకు వీరు 13 వేల
రూపాయలను చేకూర్చగలిగిరి. సభవారి విషయ
మున చాలశ్రద్ధ వహించుట యవసరము. ముఖ్య
ముగనది అరుకూలముగ స్థలమును సమకూర్చుట.
నిన్నను నూచించబడినరీతిని వ్యాయామ సంఘము
వారు తమస్వాధీనము దున్న విశాలప్రదేశమున
వలయు భాగమును సభవారి కొనంగుటయు లం
దులకు పురపాలక సంఘమువారును ప్రభుత్వము
వారు నామోదించుటయు నెల్లరకును సంతనము
గలిగించగలవు. గాన నీ విషయమున వ్యాయామ
సంఘము వారును పురపాలక సంఘము వారును
శ్రీ పెట్టించు ప్రభువుగారును గూడ నుదారభావ
ముతో సోద్యదెరని నమ్మెదము. ఈకట్టడము
పూర్తియగుటకు సుమారు లక్షరూపాయలు కావ
లసియుండునట. దీనినిబట్టి చూచిన ప్రస్తుతము సభ
వారు సేకరించినది చాలస్వల్పభాగమేయైనను లక్షా
ధికారులును కోటిశ్రమియునగు పరిక్షుంగవులను
ఉన్నతోద్యోగులను సభ్యులనుగా బడయగలిగిన
సుగుణాలససభ కీమోత్రమలభించుట దుర్లభము
కాదని తలంచెదము. సభవారు వాఙ్మయాభివృద్ధి

కిని చిత్రకళలయభివృద్ధికిని ప్రదర్శన కళాభివృద్ధికిని
ఎట్టి శ్రద్ధను చూపుచున్నారో సంఘసేవ పట్లను
గూడ నట్టి శ్రద్ధనే పూని అసహాయలగు సోదగుల
నుద్ధరించుటయందును బీజబాహరకు పరిశ్రామి
కాదివిద్యుల సచితముగ కాత్రిపాత్రలలు మున్నగు
వాని నేర్పరచి నేర్పుటయందును తమ యాజ్ఞా
యమున కొంతభాగమును వినియోగించెద రని
నమ్ముచున్నాము. విశ్వసోదరత్వమును ప్రేమా
తత్వమును ప్రధానాదర్శములుగ ప్రహింతురు
గాక యని కోరెదము. సభ్యుల భోగపరర్శియున
కగుచున్న వ్యయములగు కొంత తగ్గించి యెవ
నాసామ్యునిట్టి పెద్దవ్యయములకు వినియోగించిన
సభవారుదేశ సేవను సంఘ సేవనుగూడ నుచితరీతిని
నిర్వహించిన తగుదు రని సూచించుచున్నాము

కృష్ణామండల సభ.

గుడివాడయందు సమావేశము గానున్న
25వ కృష్ణా మండలసభకు గా॥ కేశవ పిల్లగా
రధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరను వార్త సంతృప్తి
కరము. ఇటీవల కృష్ణా గుంటూరు గోదావరి
మండలంబులందు మండల సభల కధ్యక్షులకుగ
మండలవాసుల నెన్నుకొనుట యాచారమైనది.
ఆ యాచారమును విడిచి ప్రజాసేవా కరతంత్రు
డైన గా॥ కేశవపిల్లగారిని నధ్యక్షులనుగ నెన్నుకొని
గుడివాడ పురవాస్తవ్యులు వివేకమును స్వతంత్ర
మును బ్రకటించినందులకు సంస్తవనీయులు. కేశవ
పిల్లగారికి మండలసభయందు ముఖ్యచర్య నీ
యాంశమైన డెబ్బాభూముల విషయము అనభవ
వేద్యములు గాకపోయినను శాసన సభలందు
జరిగిన చర్చలవలనను నితర ప్రదేశానుభవము
వలనను తెలిసియుండును. తెలుగు మండలములందు
సభాకార్యక్రమము నాంధ్ర భాషయందు జరిపిం
చుట యాచారమైనది. తెలుగుదేశ వాసులై తెలుగు
భాషను మాటలాడుచున్న కేశవపిల్లగారికి కార్య
క్రమమును దేశభాషయందు నడుపుటయును
సులభసాధ్యము. కృష్ణామండలము ప్రస్తుతము
జాతీయోద్యమములకును నూతనోత్సాహ పూరి
తలచైన యా ప్రోద్బలమునకును జన్మస్థానము.
ప్రజాసేవా పరాయణులును స్వతంత్ర ప్రవర్త
కులును నైన కేశవపిల్లగా రాంప్రోద్బలమును
వాదర్యపూర్వకముగ సంగీకరించిరి గాన వాదర్య
పూర్వకముగ సంగీకరించినదానిని ప్రకృతోప
యోగమనియును సంగీకరించి కార్యక్రమమును
నిర్వహించెదరు గాకయని నమ్ముచున్నాము.

ప్రభుత్వాధికారుల చిత్రములు

గా. పి. ఎస్ కృష్ణారావుగారు ప్రజలకు ఆననముల
ములను కలిగించుటకు కారణమయిన రిజిస్ట్రార్ కార్యాలయపు
చేపాటులకు. పట్టటు రూ9000 లడుగగా ప్రభుత్వసభ్యులు
నెట్టిం గందరగోళము నిన్నటిదియు వివరాలియు బీదప్రజ
లకు సంబంధములేక బాగుగా బ్రతుకు ప్రభుత్వ పండితుల జీత
ములతో పాటు వ్యక్తిత్వము ఇయ్యవలసినదని ప్రభుత్వము
మున ఉత్తరముగాగా మన ప్రతినిధులు ఎరిగించిరి. రూ1000
జీతగానికి ఏమిక్రమముండును. అంతేకేల రూ5000ల వ్యక్తిత్వ
యని గా. శ్రీనివాసరామి గారు పురికొల్పినవిమర్శ చదివ తీర
తగియున్నది. ఆపండితులు అసంతృప్తులయివారట! భృకు
లి న్యూరతెకట! ఇండియా ప్రభుత్వముచూడ 6,000ల ప్రత్యే
కించిపెట్టుగా మనసానిక ప్రభువులు రూ800తే వ్యయముచేయ
నెంచివారట! ఈ వ్యయవ్యయముకై వాడుకలకు రోహ
కొల్పగానికి విచారకరము! తంజావూరులో పెద్దయ్యద్యోగ
స్థుల కిండ్లు కట్టుటకు భూమి కొనుటకై వేడు మంజూరైనరూ
4500 లిందుతోచేర్చి చూచెదగా సర్ హోల్డర్లుగారు, అంత
కంటెను గా. పి. ఎస్. కృష్ణారావుగారు రిజిస్ట్రార్ కార్యాల
యములకై యెంత ఎక్కువ యడిగిరి. ముఖ్య విద్యాధికా
గ పండితులయొక్కయు విజ్ఞులగు తంజావూరు అధికారుల
యొక్కయు సౌఖ్యము, అనవరతముగాని అనుకూలముగాని కా
దునుమా, విశాఖపట్టణము, కర్నూలు, నెల్లూరు జిల్లాల లక్ష
ల కొలది ప్రజల యనవరమును, కనీస పక్షము, అనుకూలము
ను మించి యాగొలిపవగినది యని యెంచవలసినదేనా?

సాంస్కృతిక వార్తలు

కాలమానస్థితి:— నిన్నటి దినమున అధికోష్ణము
89. 3 డిగ్రీలు. అధమాష్ణము 70. 8 డిగ్రీలు.

దీపముల వెలిగించు కాలము:—మార్చి 15-16
తేదీలు సాయంత్రము 6.48 గంటలకు దీపములు వెలిగించెదరు.

చెన్నపురిలోని మతరూపిక వ్యాధి:— మదరాసు
లోని 20 దివిజలలోను ఈ నెల 11-వ తేదీనో సంతమగు
వారములో 15 మందికి వ్యాధిసోకింది. 25 గుడి మృతిచెందిరి.
తిరువల్లి క్షేత్రంలో నీ వ్యాధి చాల హెచ్చుగా నున్నది.

ఒక దొంగపిల్లకాదు:— నెంట్టుపీటన్న చచ్చిలో
ని దొంగిలించుకొంటున్న ఒక క్రైస్తవబాలకు
నకు పి. నారాయణమిశనుగారు మూడునెలలు కఠినశిక్షను
నిధించిరి. ఈబాలకు దీనికంటే చాలా టిట్టికొంతముచేసి
దండెంబడి యుండెను.

ఆంగ్ల భాషాభివర్ధక సంఘము:— ఈనెల 17వ
తేదీ కుక్కవారము సాయంకాలము 5-30 గంటలకు చెన్నపురి
రాజధాని కళాశాలలో “భాషాభివర్ధక సంఘము ఆంగ్లభాషా
ప్రయోజనావళ్యకరతల” ను గూర్చి పి. కేమెస్లీ ఎం. ఏ. గారు
ఉపన్యసించెదరు. మార్కు పొందుట గాని సభాభివర్ధకమున
విహించును.

పచ్చయప్ప “నైస్కూలు” వాఙ్మయసంఘము:—
నైస్కూలువారి నాల్గవ సాంవత్సరికోర్కెనము ఈనెల 16-వ
తేదీన సాయంకాలము 5 గంటలకు ఉత్తరదిక్కు గదిలో
జానపదును. కేమ్సు-హెచ్. కజిన్నగారు సాంవత్సరిక
పుత్రాంతమును జదివెదరు. వ్యాసాచార్య డి. సి. కేమెస్లీ
అత్యుగ్రాహక సభాభివర్ధకము వహించును.

తలాల ప్రకటనలు:— 18వ తేదీ శనివారము
నాడు రంగూననుకు బోవు మెయిలు స్టీమరు చెన్నపురికి
బయలుదేరుచున్నది. జరణు పోస్టుఫీసువద్ద ఆదివారము, రిజిస్ట్రీ
చేయని ఉత్తరములు 8 గంటలకు 8-30 గంటలవరకును,
రిజిస్ట్రీ కమిషనరు మూడుగంటలవరకును, బంగీలను 1-30
గంటలవరకు పోస్టుచేయవచ్చును. తక్కిన తలాలఫీసులలో
నెంతవరకు పోస్టుచేయవచ్చునో అయా పోస్టు ఆఫీసులలో
జడిగిన తెలియగలదు.

స్త్రీ విశ్వవిద్యాలయము:— గతకక్షకుంతయును
ప్రాధికన కర్వేగాను ఈరాజధానిలో పర్యటనము చేసిరి
కారానయములలో ఉదగాను, మధుర, తిరుచనాపల్లి, తంజా
వూరు, తంజికోణము, నేలవ, బెంగళూరు పట్టణములకు
తెల్లి. పత్తి పట్టణములలోను కర్వేగాను పర్యటించిరి. పత్తి
పట్టణమునందు సభికులు వారి ఉపవాక్యమునకు మిక్కిలి
సంతోషించి కరతాశక్త్యులపూర్వకముగా నుత్సాహముల తెలి
య జేయుచుండిరి. ఆయాస్థలములలో ననేనెల స్త్రీ విశ్వ
విద్యాలయ జభికులుగా జీవించిరి. జట్టభగ్గిం శాఖలో
ఆయాప్రదేశములలో 200 మంది చేరిరి. కలకత్తాకు సోవుటకై
కర్వేగాను చెన్నపురి విడిచిపెట్టిరి. మార్గమంతి వారు రాజ
హమోదీనరము, విశాఖపట్టణము, బరంపురములలో దిగి
ఉపన్యసించెదరు.

బంగోలు తెనాలి పట్టణములకు

గవర్నరుగారి ప్రయాణ క్రమము.	
తేదీ	వారము పట్టణము పర్యేక్షణ గంట
	గమము పూ. ఆ.
మార్చి 17	కుక్క వారము నెంట్టు గమము — 10
18	శని తెనాలి పర్యేక్షణ 7
19	ఆది గమము 11
20	ఆది గమము 8-30
21	ఆది గమము 7-30
22	ఆది గమము 7-30

గవర్నరుగారితో గూడ వారి వ్రేలేటు సెక్రటరీ
జి. వి. మాంజురుగారును, మిలిటరీ సెక్రటరీ కె. కె. పోస్ట్-
ఎఫ్- కాలింగ్రిడ్డిగారును, ఏడికాం ఎల్- వి- గానన్ గారును
వెళ్లురు.

అమెరికా మహా సంగ్రామము

అమెరికా ఆర్థికదళము మెక్సికోదేశమునకు బోవుట

జర్మనులవలె—బెర్లినునగరవాసుల సంతాపము

ఆంగ్లేనాదళము—టెనెంటుగారి వ్యవస్థ.

ఇంగ్లండు

వివాహితులు—నై నిక నేను.

లండను మార్చి 13:—పిన్నటి దినమున కెంట్రి, లీసెస్టర్, షెఫీల్డ్, విగాకలలోను వివాహితులు తమయస్మృతికి దేవుని శరణుగావించిరి. వివాహితులను వైద్యులు జేరుడని యాభాసించుట బూర్హ మవివాహితుల నందరిని జేర్చువలయునని గోరుచు తీర్మానముల జరిగినవి. ఈ విషయమును విచారించుచున్న మంత్రివర్గము సంఘములు రిజిస్ట్రార్ల వ్యతిరేక నియమిత వృత్తుల నానేకముల దగ్గించి మిగత వృత్తులందన్న యవివాహితులను తగ్గించుట నిశ్చయించి రనుచున్నాడు.

యుద్ధ సంఘము సూడుట

లండను మార్చి 13:—నైనిక సుదీపుల చర్చ జరుగ నుండుటచేయునవిషయములయొక్కయులయొక్కయు యుద్ధ కమిటీలలో తొలిసారి సమావేశమగుచును.

అధినివేశములకు రాయబారము

లండను మార్చి 13:—లాయడ్ జార్జి గారు కోరగా వైగిగేడియను జంబూ మించిక గారు ప్రత్యేక సందేశము మీద ఆదినివేశములకు బో నియ్యకొనిరి.

వైమానిక బాడి.

లండను మార్చి 14:—ఆదివారము రెండు యాముల వ్యూహ శాస్త్రభారాంబుమీద జర్మనీయుల జలవిమాన మొకటి గాన నయ్యెను. కాని ఆది తీరమున జేరలేదు. బ్రిటిషువారి జలవిమానములు దానిని తరిమి వైచెను.

చాంబర్లెస్ గారి యారోగ్యము.

లండను మార్చి 13:—చాంబర్లెస్ గారి రింకను వారి గది విడిచి బయటకే వచ్చుట లేదు.

కర్జను ప్రభువు.

లండను మార్చి 13:—కర్జను ప్రభువులకు సెనుడిగ నుండు చున్నది.

అఫ్రికా

తూర్పు అఫ్రికాయుద్ధము

లండను మార్చి 13:—ఈనెల 12 వ తేదీని జనరలు స్కట్టుగారిటులు తంజావూరుగిరి. తనేటాకు పశ్చిమమున నున్న కిలోవోగుట్టయొద్ద జర్మనుల సిద్ధపరచిన స్థానముల యొద్ద ఈనెల 11 వ తేదీని యుద్ధము ప్రారంభమై తీవ్రముగ జరిగినది. నాడు అర్ధ రాత్రి మువరకును పోరటునిటుగూడ మొగ్గునుండెను. జలసేయియగుటల వరకపు కొండలయందు శత్రువులు సేవలనుచేయుటచే చాల నిరోధము మాకుకలిగింది. ఆరాత్రి 9-12 గంటలవరకు కడపటి సారి సన్నీలలో తీరగిరిని పోరాటముజరిగినది. దక్షిణాఫ్రికా పరాతిదళములకు చేరిన రైఫులెంటు కర్జులు ఫీల్డు గారును మేజరు థామ్సన్ గారును చేర్యరుగా నేనులను నడిపి స్థానముల వాక్కి మించి మరునాడుగ యుద్ధము సమాప్తమైనది. సేవల కచ్చువరకును వారునిపు కొనగలిగిరి. అప్పుడు జర్మనుసేనలను పూరికిచేరినదేశీయులను నైరతియులును కాపాడు బోవుచుండుట కనబడినది. 8-9-10 తేదీలకు ఆంగ్లేసలకు ముందుగ ముందుకేగి జర్మనుసేనలకు ద్విబృతులతో కలిగియు కలియజేరకే ఈశాస్త్రముననున్న గుట్టులలోనే జర్మను సేనలను జంబూ స్కట్టుగారి అశ్వకథలును చుట్టుముట్టిరి. జర్మనుసేనలనుండి పశ్చిమమునకు బావుటకు మీలులేకుండ చేయబడుచున్నది. ఆసమయమునందే మేజరు జనరలు స్కాట్టుగారి కు నడుచుబడిననీ లాంగిదోనుండి బయలుదేరి జర్మను ప్రధానసేనకు వెంకనున్న అనూస్టియా మోషీ

కోడ్డున కనబడినది. కాన శత్రువులు దక్షిణముఖముగ ఈనంబరా ఇనుకదారి ప్రాంతమునకు బోవుచున్నాడు. మేజరువారి తరుముచున్నాము.

కెనడా

కెనడావారి నష్టము.

లండనుమార్చి 13:—ఇంతవరకును 1888 నుండి కెనడా దేశమున నష్టమైనది టొరంటోనుండి తరికిచ్చెను.

ప్రాస్తు

జర్మనీయుల నష్టము.

పారిసు-మార్చి13:—కాటకరంగమునందలి స్త్రీవైద్యులలో జర్మనీయులు వెర్దెలో తమను వెక్కిరించు తీర్మానమైనది నష్టమైన స్త్రీలకులు లెక్కచేయవచ్చును.

వెర్దెలో జర్మనీయులలో 200000 మంది నష్టమైనది నూటికొకవంతుక కాగియున్నది అని యుద్ధోగియులు దెలుపుచున్నాడు.

మిత్రమండలి యుద్ధ సభ.

పారిసు మార్చి 13:—మిత్రమండలివారి యుద్ధ సంఘము జనరలు జాఫ్రెగారి మాఖ్యకార్యాలయమున కమావేశమయ్యెను.

ఫిరంగులను ప్రయోగించుట.

విమానములపోరాటము.

లండను మార్చి 14:—ఎయిస్ టుత్తరముననున్న మన ఫిరంగులను ప్రయోగించి వాక్లేలో పీఠభూములయందన్న శత్రువులు కట్టడముల వనేక ప్రదేశములందు ధ్వంసము చేసితిమి. సుంకెనులోను ఆర్గోన్ తూర్పు భాగమునకు శత్రువుల కట్టడములమీదను మేము ఫిరంగుల ప్రయోగించితిమి. కేటి దినమున మావైమానికము మిక్కిలి చురుకుగా బనిచేసిరి. వెర్దెను టుత్తరముననున్న బ్రూయెల్లీనునవద్దనున్న స్టేషనుమీద మా విమానమువాడు మాముప్పుని బాంబులను వేసిరి. ఈ స్టేషను రహితంకమునకు చాలముఖ్యమైనది. ఆనేకవిమాన పోరాటములయ్యెను. ఈ పోరాటములందు మనకు నిస్సంకోయముగ జయము లభించెను. జర్మనీయుల విమానములను మూడింటిని క్రిందికి దిరుపట్టు చేసితిమి మిగత విమానములు కడుచుండ జూచితిమి గాని యవి ధ్వంసమై కలుల దుగ్ధకడలేదు. అవి ఛండివాడు ప్రకటించిరి.

జనరలు మెయిగుగారి ప్రకటనము.

లండను మార్చి 14:—కాన్సాడయొద్దను లాబెస్సీ లెథూను కోడ్డునకు శత్రువులు ముందుగనుటను కేర్పిరి గాని నష్టమేమియును కలగలేదు. మా మెట్టులలో ఆర్మెంటేరిను ఇనుకదారియొద్దను పోగియొద్దను మేమునుకూముగ ఫిరంగులను కాల్చితిమి. లూసుయొద్ద గూడ విస్తారముగ ఫిరంగులు కాల్చబడినవి. ఇరువదియై మూడుమూడు విస్తారముగ ఫిరంగులను కాల్చిరి. 32 శత్రు విమానములను మా విమానములు తలపడి వారిలో మూడింటిని నేలగుల్చినవి జనరలు మెయిగుగారు ప్రకటించిరి.

మరానువారి వ్యక్తనము

పారిసు మార్చి 14:—వెర్దెను టుత్తరమున మూ్యాజాకు పశ్చిమమున మోర్గోను బోయిను బోరీను ప్రదేశములకడ తీవ్రముగ ఫిరంగులు కాల్చబడినవి. పోర్డెనుకును క్రోనుఅడవికిని నడుమనున్న శత్రుసంధానములవైవి మాఫిరంగులు గుండ్లును బరపించి. మూ్యాజాకు కుడితట్టునను వోయి వెరలోను ఫిరంగులు పాధారణముగ కాల్చబడినవి. పగటిపూట పదారుల పోరు జరుగనేలేదు. ఉత్తరఅల్పానులో ఇటీవల మే మాకగి మించి కందకములయొద్ద జర్మనులు తలపడిగిని మేముఫిరంగులను తుపాకులను గాల్చి వారిని వెంటనే తరిమివేసితిమి.

జర్మను

బెర్లిను వజ్రసిద్ధి

లండను మార్చి 13:—బెర్లినులో వికసింతువును హంగేరియా కలికానంకాదకు డిల్లు వాగి ముచున్నాడు. బెర్లినులోని బ్రజ పశ్చిమమునం దున్న స్థితిలో నిద్రవర కన్నుడును లేదు. వారు పిథులలో బోవుచువును యేరియో యలోచన గావించుచు తీర్మానమై నిజరచువును నడచుచున్నట్లు నడచెదరు. వెర్దెనుకోరికు వారు సర్వమును ధారవోయిచున్నాడు.

అస్ట్రీయా

అస్ట్రీయావారి మనోవైకల్యము

లండను మార్చి 13:—వెర్దెనుయొద్ద జర్మనీయులు గావించిన పశ్చిమముల విఫలము నుటచే అస్ట్రీయావారికి చాల యాశాభంగము కలిగినది. మార్చి 13 ను పోట్టుపత్రికకు బుడాపెట్టు విలేఖకుడు వాగియుచున్నాడు.

పశ్చిమరంగ పరిస్థితి

లండను మార్చి 13:—అస్ట్రీయావారు తమ వెర్దెఫిరంగులను ఇటాలియా రంగమునండి దీసివేసిరి. రుస్సురంగములు బలపీడనయ్యెను. నిరంతరమును మాతవైకల్యములు పశ్చిమరంగ మానవబోవుచున్నవి. వెర్దెనుయొద్ద జర్మనీయులు వైబకుటలవలన కళ్ళిమరంగమున కంతటికిని మరి కదిలకుటనైనిటము గావలసి యుండురని బుడాపెట్టువారి యుద్ధనిపులు లనచున్నాడు.

అమెరికా

మెక్సికో-అమెరికా.

లండనుమార్చి13:—మెక్సికోదేశమునకుగిరిండుటకై వైగిగేడియను వెర్దెనుగారి వైద్యులు మెక్సికోలో బ్రవేశించెను. యుద్ధకచ్ఛేరివారు ఏమియు దెలుపక. యూరకున్నాడు కాని మాము గుర్తిపుదళములు పదిహెద్దలకు బోనియమించబడెనని చెలియుచున్నది అని న్యాయగుర్తిపుదళము దెలుపుచున్నది.

డిల్లీ

యుద్ధతల్లెట్రావార్త.

డిల్లీ మార్చి 14:—పిన్నటిదినమున ఇండియా మంత్రిగారు రాజకృతినిధిగారి కిట్లు తంజివార్త నందిరి. వెర్దెనుయొద్దక గాను నేనను జర్మనీయుల శాపుచున్నది. 10 యవలేది రాత్రి జర్మనీయులు వెలిస్కోర్టునకు అగ్నేయ భాగముననుండు పరాకు కందకములను చుట్టడించి రాకపోకల కందకములోనికి జొచ్చుకొనిరి.

తిరుగు చుట్టడినలిపి కరాను సేవలు జర్మనీయులు వెంటనే యాకందకముననుండి వెడలించిరి. శాఖ్య గాగియునునకును దుర్గమునకునుగడుచు శత్రువులు తమయత్నముల నిమిషుండిరి. అతి తీవ్రవోరాత్రియందలియు ఫిరంగులు కాల్చబడినవి. గ్రామమువై శత్రు పదారులు చాలసార్లు చుట్టడినలిపి దేశాలనుగడవకు తూర్పుననుండు కొన్ని గ్రామముల శాకమించుకొనిరి. గాగిను పశ్చిమభాగమువై వీరి యత్నము లన్నియు వర్ధములై నవి.

శాన్తి సుట్టుకుల నొకప్పు తత్పరముగ జర్మనీయులు పశ్చిమ పొంపులను శాకమించుకొనిరి గాని శిఖరముననుండు ముండకంచెల వరియాలకుపోయిరి. మూ్యానుకడికి కళ్ళిమన 11-వ తేదీని ఫిరంగుల దళము దట్టికరి కొంతకగిగి. దోవ మాంటును పశ్చిమమున 12-వ తేదీని వెలిస్కోర్టు మూ్యానుండి తూర్పుగట్టు బ్రవేశమునఫిరంగులు కాల్చబడినవి. శాన్తిగర్ల సంరక్షితులను పీటభూమిందాకు శత్రువులు యత్నింపలేదు. జర్మనీయులు 10 యవ తేదీని టూగియాకు వెర్దెయోబామలకు నడుచుచుండు పరాకుస్థానములవై ఫిరంగుల గాల్చి వికాకినునుండి చుట్టడిగిఛండివారి ప్రధానస్థానమువై గవిసిరి. జర్మనీయులు జొచ్చుకొనిన అరణ్యభాగములనుండి ఫెర్డినాడు వారిని వెడల గొట్టిరి.

మందుగనుల ప్రేట్టులకును ఫిరంగి యుద్ధములను జరిగెనని ఆంగ్లేయులు తెలియపరచిరి. మాంపానుజల్లరను ప్రదేశమున శత్రువులు 4 మందుగనుల దగ్గివి. డ్యిక్సన్ గుమ్ముకు ప్రదేశముల ఫిరంగిదళ యుద్ధములు జరిగినవి ననియు తమసేనలు ముందుకు పోవుచున్నవనియు రమ్యావారు తెలియపరచిరి.

వెర్దెను పగవరమున నొక టూర్పిదోపడక శత్రు జలం తర్కామిచే ధ్వంసము చేయబడినది. ఫూగెటు అను ఆంగ్ల వర్తకవాక ఉత్తరమునదగ్గియు నొక మందుగనికి దగుల్కూని చునిగిపోయెను.

రాము బాగాదుకు పోవుచుండినదాలో పారసీకమున కెరిండు శాకమించుకొంటిమని రుస్సువారు తెలియపరిచిరి.

రావులవాద్దన ఏ. కే. రామనాథాచార్యులవారు లో
కలబోర్డులకు, నవనాటక సంఘములకు నీరంగులి ను
గుకాలలకు ఇచ్చుటకు గానియు ఇతర చెడుతత్వ
వెంచుటకీ యాపనాదించుటకీ యుండేది. ఈనాటిప్పుడు
లోక గా కుంభకోణము మునుగుకావలసి యుండదు అను
మనస్సువలనందైన దనియు, ప్రభుత్వమువారు తమకు ఆస్పరియ్య
యయిన ఆలోచించెదమని చెప్పి యున్నందున తీర్మానమున
మానకొందమని చెప్పిరి.

వ్యవసాయము దైర్ఘ్యము.

అనంతరము రానున్నవారము 12 వేల రూపాయలు ప్రత్యేకించి తెల్ల పత్తకట్టకలకు వ్యవసాయము దీర్ఘదైర్ఘ్యముగా తీసికొని చేపట్టవలెనని ప్రతిపాదించిరి.

వివిధవ్యవసాయములలో వానపర్వములందు వీరికి ఎక్కువ ఆదానము ఉండుటచేతను జేతనావల పరిచయము ఎక్కువ యుండుటచేతను జతలలో భాగముగ తిరిగి కాశ్రీయకర్తలసాహాయ్యము చేయవలయు. వీరికి దీర్ఘముగా శిక్షణమునకును వాదము కలుగవచ్చును. తగినయంతరములకు దీర్ఘదైర్ఘ్యము విధించినయెడల ఎంతో శిక్షణ మనవరముండదనియేతమయభిప్రాయము. పరివర్తనములను ప్రాంతపాధికారులచే నడుపుటకు చుండుటచేతనే వారు ప్రస్తుతము వారు గామోగి ప్రజలకు బోధించుటచేతను మంచి యభివృద్ధిని చూపవలసింది. కాబట్టి తాముచేసిన యంతరములను కార్యక్రమమున తెల్లపత్తకట్టకు ఫలవంతముగాకలది రానున్నవారము నడిపిరి.

బడ్డీ గారు.

వీరి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు దీర్ఘదైర్ఘ్యము వారికి కావలసిన శిక్షణ ఇట్టిది రానున్నవారము తెలిసివట్టు లేదనిరి. పరివర్తనములను వ్యవసాయమును ఒక రీతిని వారు వ్యవహరించిరి. తమ యభిప్రాయమున ఈ రెండుకిని విశేష భేదమున్నది. వ్యవసాయము దైర్ఘ్యమును కట్టకలకు కట్టకలకు 3, 4 సంవత్సరములైనను ప్రత్యేక శిక్షణచే భూముల సంపాదించవలెను. దీర్ఘదైర్ఘ్యము, దీర్ఘదైర్ఘ్యముగా తీసికొనవలసిన యెడల కొంతయంతరము కలవారిచే తీసికొనవలసి యుండును. అప్పుడు అదీర్ఘదైర్ఘ్యము కార్యక్రమశిక్షణకు కార్యకర్త శిక్షణను పొందుటకు తగిన యంతరములను వారు యనుట యాలోచించిరి. అంతేగాక ఇప్పటికే వచియేయుండు అసిస్టాంటు దైర్ఘ్యముల నెత్తిన ఈ దీర్ఘదైర్ఘ్యములను తెచ్చివెట్టుట యధికము. దీర్ఘదైర్ఘ్యము ఇండియాలోనే సంపాదించుటకు, తిరువనంతపురము నుండి కట్టకలకును నిర్దుమనమునకును వచియేయులేదు. ఇప్పుడు సలహాచేయబడిన దీర్ఘదైర్ఘ్యముల యురదీయన దీర్ఘదైర్ఘ్యములకు ఉత్పాదకములుగా నుండవలెను. 4 సంవత్సరముల శిక్షణకు ఇచ్చినను యూరోపియన్ దైర్ఘ్యములకుంటే ఎక్కువ సామర్థ్యమును సంపాదించవలెను.

ఏ. ఎస్. కృష్ణరావుగారు.

వ్యవసాయశాఖయందు విశేషములకుంటే దేశములో ఎక్కువ సమర్థతతో వచియేయునది అంగీకరించి తీరవలయుననియు కావున దీర్ఘదైర్ఘ్యము వారికి జేతనలోని వారికి శిక్షణ చేయుమాత్రము వాలోచించవలసినదని చెప్పిరి.

గవర్నరుగారు.

ఏ. ఎస్. కృష్ణరావుగారు తీర్మానమున దాటిపోవుచున్నా రనియు తీర్మానములో విశేషమున, ప్రాంతపాద్యత కారణముగా ప్రశంసించవలెననియు గవర్నరుగారు నూచించిరి.

రామచంద్ర రావుగారు.

దీర్ఘదైర్ఘ్యములకు పలుకొంటి కాలమునుండి భారీ యున్నవనియు అసిస్టాంటు దైర్ఘ్యములకై ఆవధిపులియ్యవలసినదనియు వీరికోరికను తీర్మానముయొక్క మూలాభిప్రాయము దీర్ఘదైర్ఘ్యములకి వ్యవసాయములో వారుగ కలసి మెలసి తిరుగవలసికే యేర్పరచవలసినదని ఆయనయచ్చదని కోర్కిచెప్పిరి.

కేశవశర్మగారు.

వీరి, జట్టి కాశ్రీయము కలవారికంటే జనులను వారు గామోగినవారు కొంత శిక్షణ మిచ్చినచో వారుగ వచియేయుగలది తెలిసి. శిక్షణకు దీర్ఘదైర్ఘ్యము వారికి రానియెడల ఇంజనీరింగు శాఖనుండి, ఉద్యోగుల నియోగింపు వచ్చుననిరి.

శర్మగారు.

దీర్ఘదైర్ఘ్యములకి బోధనా విభాగము వారియందు, ప్రజలచే కాశ్రీయ వ్యవసాయము చేయించ వలసిన వారు గామోగినవారు, సంపాదించే వారికి ప్రజాస్వామ్యము చక్కగ తెలిసి యుండవలెను. ఎంత కాశ్రీయమున్నను ఇది తప్పుతో వచికి తగినదానియు ప్రాంతపులే ఈశాఖలో వచికి తగినది ననియు వచికి శిక్షణ వియ్యవలసినదనియు వాదించిరి.

కార్తీకగారు.

ప్రభుత్వమున వ్యవసాయశాఖలో దేశముల చేయి క్కుగ నా వియ్యగించుకొనునది అంగీకరించ వలెను యును వీరి తెలియజేసిరి. వ్యవసాయశాఖలో ఉద్యోగమునకు ప్రాంతపులే ప్రత్యేక పాత్రుకలు. కాని ఈ తీర్మానము ప్రశంసించవలసిన విషయమున వ్యవసాయమున భూమి

లేని ఇద్దరు దీర్ఘదైర్ఘ్యములను శిక్షణకు పంపవలెను. ఈ సలహామాత్రము సరియైనదాని ఇప్పటి అసిస్టాంటు దైర్ఘ్యములకు ప్రస్తుతము దీర్ఘదైర్ఘ్యములకును వియ్యవలెను తగినయెడల.

కే. రామయ్యగారు.

అసిస్టాంటు దైర్ఘ్యము ఇప్పుడు తగినయెడల పోయి సహా రాష్ట్రీయ వ్యవసాయక సేవలోనుండు వారిలో కొందరి రెండు మూడు సంవత్సరములపట్టు శిక్షణకు పంపవచ్చును. నేటి మన దైర్ఘ్యము గారి వలెనేవీరును నుభవింపులై రాగలరు.

బడ్డీ గారు.

బడ్డీగారు తాము ప్రస్తుతము దీర్ఘదైర్ఘ్యములను ప్రాంతపాద్యముగా కట్టకు చేయలే మని ఆవస్థకు కోయింపు త్తరులలోనే శిక్షణచేయుటకు పీటలేదని కాని వేరుకాదు. జేతనము విశేషములనుబట్టి శిక్షణించి రావచ్చును.

రామ అయ్యగారు.

ప్రభుత్వమువారు ప్రాంతపులను అంగీకరించుట శిక్షణార్థము పంపుచు ను వాగ్దానము చేసిన యెడల తాము తిరువనంతపురము నుండివచ్చుకొనునది వీరి తెలియజేసిరి.

గవర్నరుగారు.

తీర్మానమునందట్టి వాగ్దాన ముగలది యుండలేదు. కావున తీర్మానమును ఉపసంహరించు కొనవలెన లేదా సమర్థులైనను తీసికొనవలెను.

తనవారి కర్మలయనవలెనని తీర్మానము ఓడిపోయినది.

ఇతర విషయములు.

రాజగోపాలాచార్యులవారు కాశ్రీయకోధన మున్నగు విషయములకు సంబంధించిన ఆదాయముల కట్టకను విరగించిరి.

అనంతరము మరకాళిగారు కర్మ విభాగములను గాగింటులకుగాను యేర్పడియుండు తీరము రూపాయలను లక్ష 4 వేలకు మార్చవలసినదనియు, కాశ్రీయకోధనము 20 వేలకు తగ్గించవలసినదనియు కోరిరి. ఇట్లర భుక్తులతో ఇరువదివేల తగ్గించుటచే ఎంతో వ్యయము రాదని వాదించిరి.

రాజగోపాలాచార్యులవారు చెప్పిన, గాజు, గాజు వాగింపులకు సంబంధించిన కార్యక్రమము 25 వేలకు కావలసి యున్నవనియు కర్మవిభాగములకు గాగింటులకు తగ్గించవలెనచేతనయొక్క తగ్గించిన 20 వేలను కట్టడము, లెక్కల నుండి తగ్గించవలసినదనియు విరగించిచెప్పిరి. ఆ ఇరువదివేల తగ్గించక కాకినాడలో కర్మవిభాగములకు కట్టుట జరయోగింపవచ్చునని డి. ఎల్. కర్మగారు సలహా చెప్పిరి.

గవర్నరుగారు.

సకారణమైన కలకత్తే దృక్పథము లేదనియు దృక్పథము నుకుంపవలెనది వీరి యభిప్రాయములను మన్నింతుమనియు తెలియజేసిరి.

తీర్మానము ఉపసంహరించుకొనవలసినది.

మార్కెట్ ప్రాజెక్టుగారు స్వల్పకట్టడమును నిజీకరణము అను క్రింద వచించి చెప్పిరి.

రామయ్యగారు.

సిబ్బంది క్రింద మరయుక 50 వేల ఎ అక్కుర వ్యయము చేయవలసినదని చెప్పినవానికి కార్తీకగారు తప్పుకు నూటికి 22½ గా నుండువ్యయము అనవసరముగ 37 వేల వెరుగునని తెలియజేసినవిషయం తీర్మానమును ఉపసంహరించుకొనిరి.

చెరువుల మరమ్మతు

చెరువుల మరమ్మతుకొరకు 50 వేల రూపాయలు వాచ్చింపవలసినదని ఎస్. కృష్ణరావుగారు కోరిరి. ఇప్పటికింకను 2780 చదువులపైక్షణగల చెరువుల మరమ్మతు కాలేదనియు వానివిడ వాధారపడియుండు వ్యవసాయకుల లాభాలాభముల వాలోచించుట ఆవశ్యకమనియు చెప్పిరి.

ప్రాజెక్టుగారు తమకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తప్పుకేయవలసిన వ్యయములను తప్పుఇతర వ్యయములను మానవలసినదని ఉత్తమ విచ్చివారనియు, చెరువుల మరమ్మతు విశేషముగా తరగోధనాంశములకుచేతప్పుకేయవలసిన వ్యయము వాలోచనయొ నడిపిరి. అయినను ఆదాయవ్యయకట్టిక నిర్దుష్టమైనవిధం ఇండియాప్రభుత్వము గొప్పమొత్తము వియ్యవంకికరించివారనియు, అందువలన తప్పుతోనే ఈ విషయమున ఎక్కువ ప్రయత్నము వ్యయపెట్టుటకు ఆలోచించునని తెలిపిరి.

తీర్మానము యొక్క చేసికొనవలసినది.

శాంతిబోధకుల ప్రత్యేక పాత్ర గాగింటు. దక్షిణకర్ణాటక సుశీలములకు ప్రత్యేకముగా వియ్యవలసిన 171263 రూపాయలు గాగింటును రద్దుచేయవలసినదని

రామయ్యగారు ఉపపాదించిరి. కాని వీరి మూడు వర్గాయములీ యుపపాదనమును తెచ్చియుండుటచేతను, ఇప్పుడు కాశ్రీయకారణములేమియు చెప్పుకపోవుటచేతను ఇది అంగీకారార్హమున శిక్షణము ఆయ్యరుగారు వాదించిరి. కొంత చర్చ ఆయిన పిదప దాక్షుల నాచుకారు ప్రభుత్వమువారు ఇప్పుడిప్పుడే లోకముబోధకులకు గాగింటులనయమున కొన్ని పద్ధతుల నవలంబించ వారంభించివారనియు ఆ యారంభమున పోటునే చెడగొట్టరాదనియు చెప్పిరి. రామయ్యగారు ప్రభుత్వమువారు రాతర్మములను నిర్ణయించవలసిన దని కోరిరి. శిక్షణము ఆయ్యరుగారు చర్చకు నుగింపు వచ్చుతెచ్చుచు సామాన్యముగా బోధనా వనముల చేయు భూమి పెచ్చునుండి 4 వ వంతు గాగింటుగ నిచ్చు చున్నారనియు ఆదాకేటు కమ్మించి పెచ్చులు వనములచేసే సవ్యకు అట్టి బోధులకు వచ్చు వనములతో సమానుల మొత్తముచేర్చి ఇచ్చుచున్నా రనియు తెలియ జేసిరి. తీర్మానము ఓడిపోయినది.

అప్పటికి 5-30 నిమిషములకు పుట్టచే సభ వారిందిరి. తిరిగి లేపు సభ 11 గంటలకు సమాప్తమగును.

నేటి దినచర్య.

నేటిదినము తిరిగి కావనసభసమాప్తమై సభ్యులు ఆవరణ 5. ఎస్. కృష్ణరావుగారు తంజావూరులో ప్రభుత్వోద్యోగులకుగాను ఇండుకట్టుకు ప్రత్యేకించబడిన 12200 రూపాయలను ఆదాయ వ్యయకట్టికనుండి తీసికొనవలసినదని కోరిరి. మూలదృక్పథమునుబట్టి ఇండుకట్టుకు ముందు అనేక విషయములను అనేక దృష్టికోణములనుండి ఆలోచించవలసిన యుండును. ఏ అధికారులకు ఈ ఇండు కట్టుకున్నా మో వారికి సరియైన నిజీకరణము దొరకటలేదని తెలుపలేదు. గొప్ప ఉద్యోగులకు తగాదాలను ఆలోచించు సవ్యకు చిన్న ఉద్యోగులకు గతియేమి మూడ పరిశీలించవలెను. మంజూరు చేయుటకు యందు అధికముగా ఇండు కట్టుకు లాభము ఆదైలకిండు తీసికొనట లాభమునుబట్టి వాలోచించవలయును. స్థలము దొరుకు గా యను వదియు నదియు కయలోచన తమకు తెలిసినంతవరకు జల్లపోలేను నూకరింపెండెంబు జల్లా ఇంజనీయరు జల్లా అధికారి జల్లాశాఖాధికారి, పీకేఇండుకట్టుకట్టకేంపబడినది. ప్రవ్యమెంత కావలయునో కర్మయంతా లేదు. కానికి ప్రవ్యమెంత కావలసో తెలియకయిండు ప్రభుత్వమువారు స్థలములను సంపాదించుట ఉపయోగ కరముగనుండు సేమ యాలోచింప వలసినదని కోరిరి.

ప్రాజెక్టుగారు తంజావూరులో ప్రభుత్వోద్యోగులకు తగినవనములు లేదనియు ఇప్పుడు తాము కొన కలవెట్టిక స్థలమునకు కొద్దిమొత్తమును 4500 వారియుండుననియు అంతకువ 12200 వ్యయముచేయుట ఎంతో గొప్పకాదనియు తీర్మానమును యిదిరించిరి.

మహమ్మదు కిందిమరకాళిగారును తీర్మానము నెదిరించిరి.

రామచంద్ర రావుగారు ఇప్పటికి పన్నెండు వేల 205 రూపాయలతో వాదనయొ 5 కట్టడముల మీద ఇప్పటికి తెలియజేయు ముందుకు కావలయుట్టియు వ్యయములకు సభవాగ వాగ్యులనువచ్చునని హెచ్చరించిరి. అందుకువ ఆదాయవ్యయ పట్టికలో ఈ భవనముల యొక్క వ్యయమును చేర్చుట ఉత్తమ మనిరి.

సభవారి మంజూరుచేయవలసి కోయటకు ముందుసంతా గుగు విషయవివరణమును తెలుపుటచే లోకమీద మేమియు చెడపోదని నూచించిరి. కృష్ణరావుగారు ప్రభుత్వకే మిచ్చుచు ఇంజనీరాధిక్ష స్థలముల వేల కొనిరి తెలుపవలసి యుండు రని కోరిరి. సర్ మారల్లా ప్రాజెక్టుగారు రాకంను సంవత్సరము వరకు ఇండు కట్టుకుంటు నిజమేయైనను ఇప్పుడే భూమిని సంపాదించి ఉంచవలెనని లెలంచివారనియు, కృష్ణరావుగారు తీర్మానమును నొక్కొక యుండురుగాక యనియు నుభవించిరి. కృష్ణరావుగారు తాము తీర్మానమును ఉపసంహరించు కొనుటకు కారణము కనుపడలేదని చెలిపిరి.

సభ్యుల యంగీకారమునకు వచ్చినప్పుడు తీర్మానము ఓడిపోయినది.

ఆవరణ మరకాళిగారు వాగట్టువనము కడనుండు నంతకు సంబంధించినతీర్మానమునోటి ఉపపాదించగ యుద్ధకాలములకుచే తగినపట్టు వనమువాయము దొరకదని శిక్షణము ఆయ్యరుగారు చెప్పినవిషయం ఉపసంహరించుకొనిరి.

ఆర్థిక శాస్త్రోపన్యాసములు

డాక్టరు గిట్టెబ్బ స్టేటరు.

నిన్న సాయంత్రము నెలవేలు హాసులో డాక్టరు గిట్టెబ్బ స్టేటరుగారు ఆర్థిక శాస్త్రమును గూర్చిన తమ కడపటి యుపన్యాసమును జరిపిరి. అందు గ్రామార్థిక వ్యవస్థల పనుల గూర్చియు, వడ్డీలను వృద్ధిచేయు స్థితులను గూర్చియు వారు వివరించిరి. భూమి శిస్తున తగ్గించుటయో, లేదో శిస్తు నొక్కసారియే కాల్వలముగా నిర్ధారణము చేయుటయో చేయవలయునని భారతీయులలో ననేకులు కోరియున్నారు. అంగ్ల దేశమున స్టేటరుగారి విశేషాభిప్రాయమునను, కొంతవఱకు యూరపులోని యితర దేశములయందు దశభరములను కాల్వలముగా నొక్కసారియే భూమి శిస్తును నిర్ధారణచేయు వ్యవస్థ ముందిగాదని వారు కనుగొనిరి. భూమి శిస్తుకంటెను కఠినమైన వడ్డీ విధించుటకు ఆ శిస్తును ఇండియా దొరతనమువారు తీసికొనినట్లు. భూమి శిస్తు నొక్కసారియే కాల్వలముగా నిర్ధారణ చేయుట యంగ్ల రాజ్యము కాబడినట్టి గాక రైతులు తాత తాతలది బట్టివడ్డీ విధించుటయే యని వారియభిప్రాయము. ఒక్కసారియే భూమి శిస్తును కాల్వలముగా నిర్ధారణచేయువ్యవస్థ బలమునులేని రైతులయొక్క ఆర్థికస్థితియందు కలభయము గలగ నేరదు. రైతులయొక్క వీరస్థితి తగ్గుటయందుకు బూర్యము నుండి యుపయోగించు దురభ్యాసముల వలననేకమిది. పెండ్లిండ్ల యందు ఆభరణములు మున్నగువాని కొరత మితిమీరి వ్యయముచేయుట యీ దురభ్యాసములలో నొకటి. వ్యవసాయభూమి తగ్గుటకుచేతను పేదరికమునకును దున్నదని కొందఱి మఱియు. ఆటయిన వ్యవసాయభూమిని బోధించుటచే నీవేల తీకము కొంతవఱకును తగ్గుగలదు. స్వల్పమైన ఆస్తి ననేక వుమారులకుఁ బంచుచున్నట్లునుఁ జేరవలెను. రైతులయొక్క లను, రోడ్లను వృద్ధిచేయుటచేతను గూడ యీ పేదరికము తగ్గుగలదు. వీనిని వృద్ధిచేయుటయనన్లు. వడ్డీలను వృద్ధిచేయుటననన్లు. ఈ సౌఖ్యముల ననభవించుటకు జను తెట్టుకనన్లుల కొప్పుకొనవలెను. పరిపాలన మొక ఆవురంటిది. దానిబ్రతుకునకుఁ జాలినంత మేర నేసియెడల యూరక బ్రతికియుండును, గాని పాల నీయఁజాలదు. మేర ఎక్కువగా నేసియెడల అది యెక్కువ పాలిచ్చుచుండును.

జట్టచార్జిక వ్యవస్థలనుగూర్చి చెప్పిన స్టేటరుగారు ఆరోగ్యస్థితిగలిగి ఆధికమరణములేక నుభవగానున్న కట్టణము కట్టణమని చెప్పిరి. చెప్పవలెను మరణము లధికముగా నున్నది. టీలాల నందఱికి నేయించుటచేతను, పశుధర్మమైన నీరు త్రాగుచున్నట్లేతను, చూటికీనీరు పోవుటకు మంచి నేర్పాట్లు చేయుటచేతను, శిశువులకు మంచి పాలు పోగించుటచేతను, ఈ మరణముల సంఖ్య చాల మట్లును తగ్గుగలదు. జట్టచూలముండి వచ్చు రాబడి వృద్ధిచేయుటకు నులభోపాయము భూమిధరలనుబట్టి ప్రత్యేకపు వడ్డీలను నేయుటయే. వీరివలన పెట్టికట్టుమును గలగ నేరదు. కొన్నిగా నిర్మించబడిన కర్మాగారములకును, పరివార వికాసాంతి గృహములకును, ఇట్టి వడ్డీ నేయుటకరతము.

ఉపన్యాసాంతమున స్టేటరుగారు సమావేశమైన మహా జనులకు నమస్కరించి, యీ యుపన్యాసములన్నియు శత శతాబ్ది దాను నెక్కుకొనుటకేగాని బోధించుటకేగాదని చెప్పి విరమించిరి.

పంజాబు శాసననిర్మాణ సభ.

నేటిదినమున (14-8-16) జరిగిన శాసననిర్మాణసభా సమావేశమున శ్రీ తెలి గవర్నరు గారధ్యక్షతను వహించిరి. గొల్లాలా కాశీరామ్ గారిదిగురు తీర్మానము నుపపాదించిరి. "నెం. 20వ కాతాలో జిల్లాపాలీను శాఖయొక్క కార్యనిర్వాహకుల కయ్యుడి ఖర్చులనుండి రూ 100000 లనుగాని లేక దొరతనము వారు విధించిన వడ్డీలయందు సామ్యముగాని తగ్గించి యీ మొత్తమును బండిపోటు పెరించుటకు మీలగనుండి పోలీసు వారలకు సాహాయము చేయ మీలగనుండునట్లు ఆయనభయము ధికి ఫారావారల కిచ్చుటకై యావయోగింపుదని యీ సభవారు నలవో చేయుచున్నారని, వ్యయముపెచ్చుటకు గూర్చి ఆర్థిక మంత్రిగారి ప్రతిపక్షమున నీ తీర్మానము నుద్ధరించినది. పోలీసు సిబ్బందిని హెచ్చు చేయుటలను, ప్రత్యేక శాఖలసౌకర్యముల నేర్పరచుటలను ఖర్చు నిస్తారమైనదని మంత్రిగారు

నెలవిచ్చుచు అట్టి వ్యయమునకు రాష్ట్రీయుల నియమ మంద లింపజెట్లు గాన వచ్చినది. ఇట్టి ఖర్చు ఫలరహితమనియు, గాన తగ్గించవలయుననియు నుడువుటలో ఆర్థిక సభ్యునితో నేకీభవించుచుంటిని. పోలీసు శాఖాధ్యక్షులుగూడ చింతించుచుండిరి. ఇట్టి వ్యయములవలన సంపూర్ణవృద్ధినిమిత్ర మొనర్పవలసిన ఇతర కార్యము లాటంకతరుపబడునని ఆర్థికమంత్రిగారు నెలవిచ్చి యుండిరి. ప్రజలయొడ దొరతనమునా రిదివరలో కంటె నధికముగ తమ విశ్వాసముంచి తమము సహకారులుగగొనిన ఇట్టి ఖర్చునుతగ్గించ నవకాళములవని నూచించుటయే మై వివరించబడిన సభ్యుని వచనములను నేను పొందవలెనుటకు గారణము.

1852వ సంవత్సరమున పోలీసు సిబ్బందిలో 15 వందల మంది యంగ్లోనులుండిరి. వీరిల పోషణకునకు 20 లక్షల మొత్తము వెచ్చించుచుండెడిది.

ఈ మాత్రపు డగ్గముతోడనే దేశమున కాంతిరక్షణ యొక్కబడెను. నాటినుండియు ప్రజల విద్యాబుద్ధిలు నీతి వర్తము అభివృద్ధిచొందెను. ఇటీవల కొన్ని బండిపోటులు జరుగుట మాత్రము నిశ్చయము. బండిపోటులనుండి కాంతి భంగమగుచున్నది. బండిపోటులవలన ఎక్కువవడ్డీలునుపొందిన వారు హైదర్ము. పంజాబు తత్వవిధానములయందును హైదర్ములసంఖ్యచాలవ్యవస్థను. ప్రస్తుతముపోలీసు వారిలము ఇంచుమించు 21600 మంది గాని వీరివిషయమై నేను 1852 సంవత్సరమున తెచ్చింపబడిన మొత్తముకంటె మూడింతలు వెచ్చించుచున్నది. తదవగుణముగ వెతుకటిపోలీసు డగ్గమున కంటె ప్రస్తుతదగ్గమునూడింతలవరకుతమఅనుగుటకు ప్రజలకు హక్కు కలది. బండిపోటులు నానాటి కధికారుల యున్నవని నిదర్శనములు కలవు. కొరక సంస్కరణమును ధనము చేహర్మములకపోయెను. పోలీసువారు ప్రజలతో కలసి మెలసి యుండకపోవుటచే వీరినిగూర్చి కాంతి విషయక యర్జనములు విధింపబడుచున్నవి. గ్రామపోలీసు వద్దతి నవిన కాలములది గాక బహు ప్రాచీనమైనది. గ్రామస్థులను వ్యవత్సర దత్తుల నొనర్చుట యాక్రమ. గ్రామరక్షణమునాత్రోమే తమ విద్యుక్తమని తలంపక జిల్లాపోలీసువారికి సహకారులుగ పని చేయుటగూడ తమ కధినుని వీరు గ్రహించునట్లు చేయవలెను. గ్రామస్థులకు తుపాకులకు కాల్పులలో శిక్షలను నొప్పిక బండిపోటుల వాధతోగలదు. ఇర్విధానమును రెండుమాడు గ్రామములలో వ్యవస్థ విధానము క్రమముంచి కొన్ని సంవత్సరములలోపికతో పనిచేసినయెడల దీనియందలి లాభావస్థములు తెల్లది కాగవలసి గొల్లాలా కాశీరామ్ గారు విన్నవించిరి.

మా|| కాశీరామ్ గారి రెండవ తీర్మానము.

విద్యవృద్ధికిందగ్గబడ్డెటుమొత్తములో 50 లక్షలవరగించి ఆ మొత్తమును ప్రజల పాఠశాలలనకట్టించి నంగీకరించిన పోటులలో మైమరిపాఠశాలల నేర్పరచుటకైద వివిధా గింపబడినదని కాశీరామ్ గారు కోరిరి. ప్రారంభవిద్యవిషయ మై రాష్ట్రీయాదాయములనుండి వ్యవసాయము వ్యవసాయములనుండి ఇదివరలో దొరతనమువారికి విన్నవించబడినది. పంజాబులో ప్రారంభ విద్యాభివృద్ధి చాలమందముగనున్నదని దొరతనము వారి ప్రయోజనములవలననే తెలియనగును. అస్సామ రాష్ట్రము గూడ ప్రారంభవిద్యావిషయమున ముకంటె ముందకునై యున్నది. సంవత్సరమునకు ప్రారంభవిద్యాభ్యాసకుల సంఖ్య 3 లక్ష చొప్పున వృద్ధియగు చున్నది. విద్యాగంధ మొగకట్టి బాలకులను బాలికలను నుమాన పదిలములనుండి యెత్తురు. వీరిలోసానునకు 9 లక్షపదివేలమందిని పాఠశాలల లో కేర్పరచుకొనినను 100 సం.ల కాలవసించుచును. విద్యా శాఖావర్జిత్ దోషులధికముగనున్నారని. ఇంచువలన ప్రారంభ విద్యాభివృద్ధి కాలంకము గలగుచున్నది. నమయము సంధి వింతవలెదెల్ల ఇనస్పెక్టర్లకు, ఉపాధ్యాయులగుండి, 2-3 జిల్లాల కొకరినే ఇనస్పెక్టర్లగ నియమించి తమ్యాలమున ధనార్జనముచేయ నేను నూచించుచుంటిని. ఇట్లు కూర్చుబడిన ధనమును ప్రారంభవిద్యాపాఠశాలలవిషయమై ఉపయోగపరచ వలెను. ప్రయాణవ్యయములు మున్నగువానిని తగ్గించి ధనము గూర్చిదానిగూడ ప్రారంభ విద్యావిషయముననే వినియోగప రుపకరెను. గొప్ప యాదోగముల బెంచి మైమరి నాకండు విద్యల కదుపుచున్నట్లు కిదియదనగాను. పాఠశాలభవనముల నుగూర్చి విశేషధనమువెచ్చుచు చేయకకరతము. గానిమనులే ఖర్చులేక పాఠశాలకునకును ప్రత్యేకముల గూర్చుగలదు. వీరు నామూర్తు పరిసర గానియములలోనుండునా రిట్లు స్థలముల నరవరా నేసిరిని లాలా కాశీరామ్ గారు నడిపిరి.

ఈ తీర్మానమువై తీర్మానము చర్చ జరిగితరువాత నోట్ల తీసికొనబడినవి. అది యంగీకరింపబడలేదు.

వైద్యుల సమాఖ్య శాసనమువై ప్రత్యేక సంఘమువారి రిపోర్టు కర్మలు హండిగారు సభలో ప్రవేశపెట్టి అందున చేయబడిన మార్పులను వివరించిరి. చర్చ ప్రారంభమయ్యెను. తమవరణముల బోధనరచుచు లాలా కాశీరామ్ గారు జరిపిన వైద్యవిధానములకక్షమున వాదించిరి నవరింపబడిన శాసన మూచింపబడెను.

శాసనసభ మరల 19 వ లేదని సమావేశమగును.

సంయుక్త రాష్ట్ర శాసనసభ.

మొన్నటిదినమున సభ సమావేశమైనపుడు గొల్లాలా కాశీరామ్ గారు నవరింపబడిన ఆయన్లకు జరిగినందు సభలో ప్రవేశ పెట్టిరి. యుద్ధములమునను, ప్రత్యేక పరిస్థితుల వలనను అన్ని శాఖల యందును మిశ్రమును గనుపించ బడినది. మిశ్రమును మొరంప రాజ్యాంగ శాఖ లన్నియు హెచ్చరింపబడిరి. వరదలవలన కలిగినవ్యయ భరించేముటకు నుమాన రీతిలు వెచ్చింపబడెను. పోలీసు సంవత్సరమున దొరతనమువారి చాలవ్యయము ఉన్నప్పటికిని విద్య, ఆరోగ్య విషయముల చురగలేదు.

బడ్డెటుబాధకులగూర్చి ఆధికారసభ్యులు ముచ్చటించిరి. బడ్డెటుకు నుబంధించిన తీర్మానములు వెక్కిరింపపాదించబడి తిరిస్కరింపబడినవి.

సభ నేటి ఉదయమున (14-8-16) మరల సమావేశమయ్యెను. కర్మలు మొక్క తెగ గర్మ గాన విద్యా శాఖా బడ్డెటునుగూర్చి ముచ్చటించిరి. ప్లేగువ్యాధి చాల తగ్గెను. ఇటీవలప్రెస్ లిన కలరాలో వైద్యకాలము ముందవ్యవసాయములనొనగెను. లక్ష్మీనగరమున మువ్వవ్యవహారేదని రక్త పరీక్షలన తెలియవచ్చినది. క్యాసరోగ సంబంధమున మేజరు ప్రాగెగారు గట్టిపెనేసిరి. ధనికులనుభారతీయులనవైద్యకాల నుబోపించిన సెంతము వాకుండునని కర్మలుగారు నడిపిరి. సభ మరల 29 వ లేదని సమావేశమగును.

బొంబాయి శాసన సభ.

బొంబాయి వైద్యశాసనము మరల నవరింపబడెనను తీర్మానము నేటి (14-8-16) సభలో నంగీకరింపబడెను.

రీ కేల రూపాయలకు లోబడిన దావాలను విమర్శించు సమిత్తము బొంబాయిలో నొక సినిమాతోపును నెలకొల్పి గొ. వంటిగాను చేసిన తీర్మానము ఎదిరింపబడెను. స్కూలుకాజు కొద్ద జ్యూనిరు డిక్షనరీలో లేదావాలను విమర్శించ ప్రత్యేక సౌకర్యముల నొనర్చుట యావితమా అను ద ర్యాపు ను చేయవలసినదని వై తీర్మానము నవరింపబడెను. ఇట్లు సవరింపబడిన తీర్మాన మంగీకరింపబడినది.

సాక్షిమ విధానమున నొక పాఠశాల స్థాపించునని దొరతనమువారభయపాస్త్ర మొనకుటచే సర్ మహాస్యునుయూ గుఫ్ సంధాగరు గారి విరాళమును రీతిలు రూపాయలను వినియోగ పరచుటకు సంబంధిన తమకు తీర్మానములను సర్ ఇబ్రహీం రహీంకులూ; మాచివాఫ్ ఉద్దికు గార్లు రద్దు పరచు కొనిరి.

మహానాకలోని టపాలు:—ఈనెల 14 వ లేదని బొంబాయికి వచ్చిన మూలము మొజులవైపులలో మహానాకలో మురిగిపోయిన టపాలకట్టిక వచ్చినది. మహానాకలో లండనుకుండి వంపబడిన భీమాచేయబడిన బంగీలు 1019 యను మామూలు బంగీలు 4226 ను ఎడింబరోకుండి వంపబడినది. భీమా చేయబడినది 52 ను మామూలుది 189 యను ఉండెను. బొంబాయికి రావలసిన టపాలులో రీ బంగీలలో రీ గురు వర్తకులకు ఏకముగా 18316 పానులు నెలకుల పాన బెట్టబడిన రక్తములు వంపబడెను.

పంజాబు లెప్టిసెంటు గవర్నరుగారి లోటుమిదు:— పంజాబు శాసనసభాసమావేశ సంవత్సరమున ఈనెల 18 వ లేదని సోమవారము నాటి మధ్యాహ్నమున లెప్టిసెంటు గవర్నరు గారి క తోట విండు నేసిరి. అధికారానధికార సభ్యులు గాక ప్రజలుగురు భారతీయులును, అంగ్లేయులును, వెక్కిరిం ప్రావసభోజనమున కాహ్వానింపబడిరి. గవర్నరుగారు ఆతిథ్యవంపర నాదించిరి. వ్యాంతుజాద్యములు తెచ్చి మెట్లలపై సత్కరించిన బహుమతి. తిరుదచిన్నముల నొనకుటకు ప్రత్యేకపు ఏర్పాట్లులు చేయబడెను. సవరణ జరగమును మున్నగు విషయ విషయములను గవర్నరుగారు గొల్లాలా కాశీరామ్ గార్లు సంగీత, సంగ్రామ బహద్రుల అమాతసింధు మున్నగు భారతీయవ్యక్తులల కొంగిరి.

THE GREAT WAR.

American Punitive Expedition Enters Mexico.

BRITISH ARMY ESTIMATES: MR. TENNANT'S TRIBUTE TO MEN.

Verdun Results Disappointing: Berliners in Sorrowful Mood.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Army Estimates.

Conference of War Committees.

LONDON, March 14.

Unionist and Liberal War Committees will confer for the first time to-day in view of a debate on the Army estimates.

Army Estimates Debate.

Tribute to the Capacity of Men.

LONDON, March 14.

During the debate on the Army estimates in the House of Commons Mr. Tennant paid a tribute to the wonderful discipline of men considering their short term of training. He announced that a million recruits had enlisted in four days under the Derby scheme. The number of bachelors who engaged in munition work and national industry would be reduced to a minimum. Government would see that married men were not let down. Mr. Tennant dwelt on the enormous development of the army, giving as an instance that stores since the outbreak of the war would have lasted 140 normal years. He emphasised the merits of the system of purchase on behalf of all the allies.

Military Appointment.

LONDON, March 14.

Major-General Heath, Director of Quartering has been appointed Temporary Deputy Quarter Master General. Colonel Atkins Deputy Director of Supplies has been appointed Temporary Director replacing Major-General Ling.

Attested Married Men.

Protest Meeting.

LONDON, March 14.

Large protest meetings of attested married men were held at Coventry, Leicester, Sheffield and Wigan yesterday. Resolutions were passed demanding that all single men should be called up before married men were summoned.

It is understood that the Cabinet Committee which is considering the matter has decided to delete large batches of industries from the "starred" lists and to eliminate single men in other trades.

Special Mission Overseas.

LONDON, March 14.

At the request of Mr. Lloyd-George, Brigadier-General Minchin has undertaken a special mission overseas.

German Seaplane Over North Foreland.

LONDON, March 14.

A German seaplane was sighted over North Foreland at noon on Sunday, but it did not reach land, British seaplanes chasing it seaward.

Mr. Chamberlain.

LONDON, March 14th.—Mr. Chamberlain is still confined to his room.

Lord Curzon.

LONDON, March 14th.—Lord Curzon is improving.

General Haig's Despatch.

LONDON, March 14.

LONDON, Mar 14. General Haig reports that the enemy exploded mines at Carnoy and near Labasse-Bethune Road, but did no damage. We successfully bombarded the region of Manietz, Lille, Armentieres railway and Hooge. There was considerable artillery activity about Loos. Considerable aerial activity is reported on both sides: Thirty-two hostile machines were engaged and three were brought down.

France.

Violent Bombardments.

LONDON, March 14.

PARIS.—The Communique says west of the Meuse cannonade was fairly violent at night time. A strong German reconnaissance in Haudremont wood was checked by our curtain of fire. Bombardment continued with violence at Vaux and Danleup. There was also artillery activity in Woivre notably in the sector of Lix. The Germans attempted to attack in Bois Le Pretre but were dispersed by rifle fire leaving a number of dead.

Enemy Organisations Wrecked.

LONDON, March 14.

Our artillery north of the Aisne wrecked enemy organisations at several points on the Vauclero Plateau. Our heavy guns bombarded German works in Champagne and eastern Argonne.

130 Bombs on a Strategic Station.

Our aviators were remarkably active to-day. Six machines dropped 130 bombs on the strategic station at Breulles north of Verdun. Numerous actions were fought in which we indisputably had the advantage. Three German aeroplanes were brought down, and others were seen to be falling but their destruction was not verified.

Enemy Gatherings Shelled.

LONDON, March 14.

PARIS.—The Communique says north of Verdun the bombardment was intensified west of Meuse against Morthomme and Bois Bourrus region.

Our batteries shelled enemy gatherings between forges and Crow's wood. There was moderate artillery activity on the right of the Meuse and in Woivre. No infantry action took place during day. The Germans attacked trenches we recently recaptured east of Seppois in Upper Alsace, but artillery and infantry fire quickly drove them back to their trenches.

War Allied Council Meets.

PARIS.—The Great War Council of all the Allies has met at General Joffre's headquarters.

AFRICA.

General Smut's Telegram.

Action in Africa.

LONDON, March 14.

General Smuts in a telegram dated 11th March says that the action which commenced on the morning of the 11th against German prepared positions in Kitovo Hills westward of Taveta resulted in a most obstinate struggle with wavering fortunes until midnight. Densely wooded steep hills were strongly held by enemy and were the most formidable obstacles. Portions of positions were taken and retaken several times. The final attack with bayonet was made between nine o'clock and midnight. Two parties led by Lieut.-Colonel Freeth and Major Thompson of the South African Infantry secured a hold which they maintained till they were reinforced on the following morning when German and Native Troops were seen streaming away towards Kahe in a southwesterly direction; simultaneously one of General Smut's Mounted Brigades was engaged in clearing the foothills northeast of Kilimanjaro of enemy forces which had been cut off by the rapid British advance on 8th, 9th and 10th. Movements are progressing to bar the retreat of those isolated forces westward concurrently with the above actions. A strong column under Major-General Stewart from the direction of Longido appeared on Anslia-Moshi Road in the rear of the main German concentration; the enemy is consequently retreating southwards towards the Usambara Railway. The pursuit continues.

CANADA.

Total Canadian Casualties.

LONDON, March 14.

A Toronto telegram says the total Canadian casualties hitherto are 13,868.

Germany.

2,00,000 German Casualties.

Stage Army Counting.

LONDON, March 14.

Paris.—A semi-official statement says:—The German method of counting prisoners at Verdun is based on the principle of a stage army.

The "Matin" says the German losses at Verdun amount to 200,000.

Disappointing Results.

LONDON, March 14.

A correspondent of the "Morning Post" at Buda Pest says that there is considerable uneasiness at the disappointing results of the German offensive at Verdun.

Berlin Dispirited.

A Hungarian journalist resident in Berlin says that he has never seen the people of Berlin in anything like their present mood. They walk the streets wrapped in thought like men in dreams. Everything is being sacrificed to Verdun.

Russian Front Weakened.

Austrian heavy guns have been removed from the Italian front, and the Russian front has been weakened. Reinforcements are continually moving towards the West. Military circles in Budapest declare that an extra million men will be required on the whole Western front in consequence of the Verdun effort.

TELEGRAMS.

United States.

American Punitive Expedition Into Mexico.

LONDON, March 14.

New York newspapers report that the punitive expedition under Brigadier Pershing has entered Mexico. The War Department is silent but it is announced that three cavalry regiments have been ordered to the border.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Delhi.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, March 14.

The following telegram dated yesterday has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—

The French still hold the Germans before Verdun. On the night of the 10th the Germans delivered a strong attack against the trenches south east of Bethincourt and penetrated into an important communication trench but were driven back completely by an immediate counter-attack. The enemy redoubled his efforts between the Vaux village and the Vaux fort crest. The bombardment continued all night with great violence. The infantry attacks against the village were frequent and the enemy gained possession of some houses east of the Church, but his efforts against the western part of the village failed.

As the result of several attacks on fort Vauxridge the Germans progressed on the slopes, but were unable to reach the entanglements in front of the fort. During the 11th artillery activity on the left of the Meuse was less marked but the bombardment continued intense. West of Douaumont on the 12th there were bombardments of considerable violence in the region of Bethincourt and the right bank of the Meuse. The enemy made no fresh attempt to reach the plateau the Vaux fort commands. On the 10th north of Aisne after bombarding the French positions between Troyons and Berry-aubac the Germans debouched from Villeaueis and attacked the French salient. The French threw them back from portions of the wood they had penetrated.

The British report mining and artillery activity. The enemy sprang four mines near Hohenzollern redoubt.

The Russians report artillery activity near Dvinsk and Czernoviz on the Caucasus front. The Russian advance continues.

One of the two reconnoitring torpedo boats was blown up near Verna by an enemy submarine. The British mercantile fleet auxiliary "Fauvette" struck a mine in the North Sea and was sunk.

The Russians report the occupation of Kerind in Persia on their way to Baghdad.

Bombay.

Bombay Legislative Council.

BOMBAY, March 14.

At the meeting of the Bombay Legislative Council to-day a Bill further to amend the Bombay Medical Act, 1912, was passed.

The Hon'ble Mr. Patel's resolution regarding the creation of a Civil Court in Bombay to try civil suits valued less than five thousand rupees was opposed on the score of expense, and the resolution, amended as follows, was accepted:—That this Council recommends the Governor in-Council to institute an enquiry whether it is not desirable to provide for additional facilities for disposing of suits which are not under the jurisdiction of the Small Causes Court.

Two resolutions proposed by Sir Ibrahim Rahimtullah and Maulvi Rafiuddin, relating to the utilization of the donation of Rs. 6,00,000 by Sir Mahomed Yusuf Sandagar for Mahomedan education, were withdrawn, the Government having given an assurance that the amount will be utilized in establishing a school on the residential system.

A Rule Against President, Bombay Corporation.

BOMBAY, March 14.

At the Bombay High Court to-day Mr. Inverarity appeared before Mr. Justice Macleod and presented on behalf of the Bombay Municipal Corporation an application praying for an order under Section 45 of Specific Relief Act calling on Mr. Pheroze C. Sethna President of the Corporation to perform his duty by allowing Dr. Sukhia to put and discuss before the Corporation a proposition which Mr. Sethna President had ruled out of order. Dr. Sukhia in his application said that on the 13th January last he was addressing the Corporation on the last two amendments proposed on a resolution to sanction the schedule of pay for Municipal establishments being varied as recommended by the Standing Committee, when another member rose and interrupted him. He (Dr. Sukhia) objected to the interruption and requested the President to stop interruption. The President wrongly relying on Rule 13 of the Corporation Procedure Rules allowed the member to interrupt him. Dr. Sukhia continuing quoted an instance when his notice of motion in the agenda was reached the President without allowing him to move and discuss the proposition ruled it out of order. He submitted that his personal right had been infringed by the President's ruling. His Lordship granted a rule.

The P. and O. Steamer "Karmala" (which was connected with the "Salatte") which left Bombay on the 15th ultimo, arrived in London on Monday the 13th instant, all well.

TELEGRAMS.

United Provinces.

U. P. Legislative Council.

LUCKNOW, March 14.

At a meeting of the United Provinces Legislative Council yesterday the Hon'ble Mr. Pim presented the revised financial statement, which, he said, provided economies in every direction, due to the war and the special condition of the year. Savings had been secured under public works, and all departments had been directed to enforce economies, while postponement of the Executive Council afforded assistance. Over five lakhs had been spent in repairing the damage due to the floods and in restoring communications. Though the Local Government were committed to abnormal expenditure in the coming year, special attention had been paid to the needs of education and sanitation, especially to the former.

Official members spoke on various heads of the budget. Several resolutions were moved dealing with expenditure under the statement. All were lost after full discussion. The Council met again this morning.

At the Council meeting to-day Colonel Mactaggart, speaking on the Medical Budget, said that plague had reached the minimum, dispensaries did good work during a cholera epidemic last year, the peculiar feature of which was it persisted in winter. Blood examination had shown Lucknow was remarkably free from malaria. He also alluded to the good work done in tuberculosis by Major Sprawson, and wished wealthy Indians would endow a hospital.

The Council adjourned to the 29th March for debate.

All India Sanathana Dharma Conference.

MUTTRA, March 14.

Great preparations are being made for the second session of the All-India Sanathana Dharma Conference here. Delegates and workers are arriving from different parts to consecrate the grounds. Vishnu Yajna will be performed for 11 days. In the afternoon of the 22nd a grand procession of the Veda Bhagwan will commence from Badlyung and passing through Chowk Bisraut and Harding's Gate, go to the pandal grounds. Every day in the pandal, after the conference meetings, there will take place general lectures, Rasna and religious dharma. A gentleman will demonstrate the supreme importance of the Hindu Samakaras by means of magic lantern slides. Some advanced spiritual devotees are expected to be present on the 26th and the 27th.

The third session of the Sanskrit and Literary conference and meetings of the Upadeshak Sabha will take place in the Conference pandal.

Punjab.

A Border Raid.

A Police Patrol Surprised and Ambushed.

LAHORE, March 14.

The "Civil and Military Gazette's" Peshawar correspondent reports that a gang of raiders surprised and ambushed a police patrol a few nights ago outside the Cantonment. The raiders killed a few of the Police and took away some rifles. However, the next day the tables were turned, several of the raiders being captured and all stolen rifles recovered.

Punjab Lieut.-Governor's Garden Party An Investiture.

LAHORE, March 14.

In connection with the meeting of the Punjab Legislative Council a very pleasant garden party was given by the Lieutenant-Governor in the grounds of Government House, Lahore, on Monday afternoon. In addition to the official and non-official members of the Council a large number of guests, European and Indian, had been invited, among those present being Sir Donald Johnstone, Judges of the Chief Court and Brigadier-General Barrat. His Honour received his guests on one of the beautiful lawns. The many tennis courts in the Government House grounds were kept fully occupied and the Police band played a selection of music. In the course of the afternoon His Honour held an investiture in a 'shamiana' erected for the purpose, presenting the insignia of their rank and Kaiser-i-Hind Silver Medals to various recipients of New Year honours and gold and silver medals, watches and sanads to various Indian gentlemen who had rendered especially good service in assisting recruiting, among them being the Hon'ble Sir Dar Bahadur Gajjan Singh and Sir Dar Bahadur Arur Singh, C. I. E., of Amritsar.

Punjab Legislative Council.

LAHORE, March 14.

His Honour the Lieutenant-Governor presided at today's meeting of the Legislative Council.

The Hon'ble Lala Kasbi Ram then moved his resolution, which ran as follows:— "That this Council recommends that the expenditure under 20 Police Sub-Head District Executive Force be reduced by Rs. 1,00,000 or such adequate sum as might be fixed by the Government and that the said amount be utilised for distribution of fire-arms in selected areas for the use of 'Thikri Pahra' and work in co-operation with district officers and police in the prevention of dacoities." He said that the above resolution was suggested to him by the Hon'ble Finance Member in his remarks on the increase of expenditure. In Para 5 of his memorandum, after referring to heavy extra charges incurred in connection with the enrolment of additional Police and the establishment of Special Tribunals, the Hon'ble Finance Member appeared to blame the province for those and similar charges. He (speaker) agreed that such expenditure was, from the economic aspect, largely unproductive and ought to be reduced. He voiced the opinion of his non-official colleagues in the Council in deploring the increased expenditure under Police as much as the Government did. The Hon'ble Finance Member remarked that the province should remember that every such payment necessarily entailed a corresponding diminu-

TELEGRAMS.

tion of funds available for other purposes and thus hampered the progress of the community. His object in referring to these remarks was that there were ways of obviating extra burdens of the kind, and one of them was by taking the people into confidence and inviting their co-operation more largely than heretofore and more systematically than had yet been done.

Lala Kasbi Ram pointed out that in the year 1852 the Punjab had a Police force of about 15,000 officers and men costing less than Rs. 20 lakhs. With this force they were able to keep internal peace, to quote the official language, "from the borders of Sind to the fort of the Himalayas, from the banks of the Sutlej to the banks of the Indus." Since that time the people had undoubtedly progressed in education and morals and had become more law-abiding, but it was a fact that serious crimes, particularly dacoities, had been increasing and causing more disquiet every year to the people, in particular to the Hindus, who were in a minority in the western district of the Punjab. The present strength of the Police was little less than 21,600, but its cost was more than three times the cost of the force in 1852. The taxpayer was entitled to ask whether the police of their time were at least three times more efficient. Lala Kasbi Ram then quoted figures and showed that dacoities were increasing every year. He pointed out that money could not accomplish the desired reform. What was lacking in the Police scheme of preventive operations of to-day was the human element, and the Police, as now constituted, had failed sadly in preventing dacoities. The system of village police was as old as the country itself and he emphasised that the people should be made self-reliant and made to realise their communal responsibility not only for the protection of the village, but also for effective co-operation with the District Police. This two-fold object could be secured by training villagers for the duties of 'Thikri Pahra' and making them efficient in the use of fire-arms, which was essential to cope with armed gangs of dacoits. In conclusion Lala Kasbi Ram asked that the scheme embodied in his resolution be tried experimentally in selected areas on a voluntary basis for certain number of years.

The Hon'ble Lala Kasbi Ram then moved his second resolution which ran as follows:—That this Council recommend that the estimates of expenditure under 22 education, direction and inspection be reduced by Rs. 50,000 and the amount so saved be allotted to the starting of one hundred new primary schools in the ensuing year, wherever people undertake to provide building accommodation free of cost or in hired buildings. He said in the last budget speech he called attention of the Government to the small proportion of expenditure from provincial funds on primary education. From official narrative page 16 of (progress) of education, published last week by the Government of India it could be seen that the rate of progress was slowest in the Punjab. He then quoted figures and showed that even Assam was stealing a march over them. The rate of progress suggested by the increase of 8000 pupils per annum only made in progressiveness all the more glaring. There were nearly a million boys and girls of school going age who had not been brought under the influence of education. At the rate of 9 or even 10 thousand more pupils a year it would take 100 years to pass one million, not to say three million children, through primary schools. Continuing Lala Kasbi Ram said that the directorate and inspectorate had been top-heavy owing to the multiplicity of appointments to the detriment of progress of primary education. What he submitted to the Council and for the consideration of the Government was the desirability of transferring as occasions arose officers in the inspectorate to tutorial staff, amalgamating duties of inspectors of two or more districts and devote the amount thus saved for the increase of primary schools. Similarly bill and travelling allowances might be cut down and the savings devoted to the object suggested in the resolution. He said that this was hardly the time to multiply those highly paid post and starve primary and secondary education. In conclusion Lala Kasbi Ram said that there was no need to spend the available funds on costly school buildings. In most cases villagers should be ready to find suitable accommodation for school free of cost as they were successfully doing in far off Travancore. The resolution by Kasbi Ram on the increase of primary education after an interesting debate was put to vote and lost.

Colonel Hendley then presented the select Committees report on Medical Registration and explained the changes in the report. The bill was taken into consideration, when a very interesting discussion took place and Lala Kasbi Ram, who spoke at length strongly argued in defence of the indigenous systems or medicines in explaining his amendments. The Bill as amended was passed.

The Council adjourned to Wednesday the 19th April.

Mr. Dixit recommended the appointment of a Committee of officials to frame proposals for utilizing grants for educational expenditure. Mr. Jones observed that he always welcomed non-official co-operation in all educational matters. In view of Mr. Jones's assurance Mr. Dixit withdrew the resolution. His next resolution was that provision of 20,000 for a bungalow for the Principal of the Morris College be utilized for making grant to Nagpur Municipal Committee for the construction of new school buildings for elementary schools. Mr. Kelkar recommended likewise differing from Mr. Dixit so far as the method of utilisation was concerned. He wanted the same to be utilised for instruction and expansion of primary and secondary school buildings. Mr. Sheoprasad recommended that construction of new Saugar High School be not kept in abeyance Mr. Shukul supported. Mr. Slocock willing to specify portions of Mr. Sheoprasad's recommendation expressed his desire to make 15,000 immediately available by omitting certain items. Mr. Joshi rose to a point of order and said that diverse proposals were being dealt with.

The President said that there was some prospect of making some savings under other items and hoped they could probably make a beginning. Mr. Sheoprasad wanted acceptance of the resolution that Saugar High School be not kept in abeyance. The President agreed to it.

Turning to other resolutions regarding quarters for the Principal of the Morris College Sir Base and Nawab Salamullah Khan opposed the recommendation of Messrs Dixit and Kelkar.

TELEGRAMS.

Mr. Jones spoke on that part of the resolution dealing with the bungalow for the principal of the Morris College and opposed it on the ground that the proposed building was a grave necessity. He also announced that the bungalow if built would, when the Central Provinces University is established, be available for the Headmaster of the Patwardhan High School to be ultimately shifted on to the present Morris College premises. Mr. Kelkar's resolutions was put to vote and lost.

Mr. Mudholkar moved the resolution recommending provision of 50,000 for Amraoti College and Commission of certain other proposed items for meeting this outlay. He urged several reasons for expediting the work. Mr. Jones on behalf of the Government opposed the resolution for the reason that it was not within the competence of the Local Government, sanction of the Government of India and the Secretary of State for any scheme of the kind being necessary. He also stated that no scheme was yet submitted for sanction.

Mr. Joshi complained of unjustifiable delay and hoped that local administration would obtain sanction before long.

Messrs Dixit and Kelkar supported the resolution. In view of the circumstances that had been disclosed during the discussions Mr. Mudholkar desired to withdraw the resolution, reserving the right to bring up the subject sometime later. The President expressed full sympathy with the resolution and explained that the delay was in connection with the University proposals and said that something would be done to expedite matters. The resolution was withdrawn.

The Council then adjourned "sine die."

NOTE: 'Thikri Pathra, on which a resolution was moved in the Punjab Legislative Council to-day, denotes a voluntary system of watch and ward by the villagers themselves.

American Indians' Attempts to Incite Rebellion.

A Regular Invasion.

LAHORE, March 14.

In the Lahore conspiracy supplementary trial to-day the Government Advocate in replying to the defence Counsel referred to the well-known facts about the conspiracy in America which on the outbreak of the war with Germany developed into an organised effort to help Germany in overthrowing the British Government in India. With this object several thousand persons left America, and arrived in this country within two or three months of the outbreak of war. Indeed their landing was of the nature of an invasion. He then emphasised the wide spread nature of the conspiracy, extending even to Burma. He referred to the Burma conspiracy case now being tried in which direct German complicity was alleged. One accused in this case was wanted there and would have been before the Burma Tribunal if he were not here. The Government Advocate then discussed the meaning of the waging of war and contended that war could be waged without actual fighting or other paraphernalia ordinarily incidental in a state of war. The intention and association for waging war was sufficient and quoted authorities in support and pointed out that confessions were of great value. He argued that notwithstanding the trivial discrepancies there was ample corroboration of the approvers evidence in matters of importance and detail. Mr. Petman then passed on to deal with the case of individual accused dividing them into different groups, analysing evidence in the case of each and commenting upon it in detail.

Punjab Medical Bill Passed.

LAHORE, March 14.

This chief interest in the Punjab Medical Registration Bill passed to-day lay in the amendment as to what constituted infamous conduct. Colonel Hendley Inspector-General of Hospitals agreed that some degree of co-operation was possible between registered practitioners and Hakims and Vaidis, but the Council left the determination of the exact degree of co-operation to the Medical Council.

Central Provinces.

The C. P. Council.

NAGPUR, March 14.

The Central Provinces Legislative Council resuming sittings this morning Colonel Deny's introduced the Budget head medical and sanitation. Mr. Dixit moved a resolution recommending reduction of expenditure of 20000 under head medical representing increase due to higher rates of pay drawn by officiating and temporary civil surgeons. Replying Colonel Deny's explained that it was impossible to accept the resolution as the interests of the medical department permitted of no reduction. He also referred to the services of the officers like Major Watson and Captain Wimbrose who were doing excellent work. Mr. Slocock also explained by means of figures that there was no actual increase in cost. The resolution was withdrawn.

Mr. Sheoprasad asked for special grant out of sanitary grants for Foxstrangways Park, Jubbalpore. Mr. Martan after commending the idea explained that the Government had already given 33,000 as grant towards the scheme of which Foxstrangways Park was a part, and further expressed inability to accept the resolution as available sums under sanitary grants were suitably appropriated. The resolution was withdrawn.

Mr. Jones then introduced the budget head Education explaining at some length the various items of expenditure.

All-India Weather.

SIMLA, March 14.

Weather has been dry, but along the north west frontier conditions are again unsettled. Very high temperature, continues in Northeast India Deesa reporting maximum of 109 degrees.

FORECAST:—Dry weather.

LATEST TELEGRAMS.

BOMBAY, March 14.

Pearls Worth £. 13,376 Lost.

Bombay Share Market.

Calcutta.

But Keep His Trade in Your Hands.

Mr. Godfrey's Speech.

Europeans Carry on all the Trade of India.

After adoption of the annual report office bearers were elected.

12. Cases of Dacoities.

CALCUTTA, March 15.

A River Dacoity.

The Faridpur case is a river dacoity. Some 14 dacoits came in a boat and attacked a boat occupied by a local trader who being assaulted raised an alarm which drew the attention of the river police. The dacoits fell into water but were chased by the police who fired at the dacoits. One of the dacoits was wounded. All the dacoits were arrested.

- 0 -

The "Daily News" Paris correspondent says:—It is generally believed that the Crown Prince has gone too far to recede and that he must fight to the finish. After three weeks he is still before the first French line. If that line is penetrated he will have lost a quarter of a million men. There are two stronger lines behind. Is he prepared to sacrifice three quarters of a million? Apparently Yes. General Petain has an abundance of reserves, but he unlike the Crown Prince uses them sparingly. The day may come when the pendulum will swing in the other direction and the Crown Prince bitterly rue the squandering of tens of thousands of lives. (Pioneer Cable.)

The 'Morning Post's' Paris correspondent says:—There is good evidence that the Germans at Verdun are fatigued. Their attacks have become scrappy and artillery as far as possible is used in place of infantry. Prisoners captured show that recruits of 1916 and 1917 class have been used to reform the punished regiments. The French staff is confident that Verdun cannot be taken except at a price which even the Kaiser and the Crown Prince would regard as impossibly excessive. At such a price the French would gladly yield Verdun. It is not seriously hoped that the Germans will pay it. (Pioneer cable).

The "Times" Military correspondent says that there are only three or four weak German divisions south of the Danube and not fifty on the Russian front, the rest having flowed back to France where there are 118 divisions, 25 of which are attacking Verdun. It is not the German theory to attack with 25 while 93 look on. We evidently have not yet seen the complete development of the plan. If the Germans attempt a second attack in Champagne or elsewhere they will probably gamble and deplete their reserves in order to strengthen the attack. The correspondent concludes that we can ask the Russians not to disturb themselves on our account or to alter the dates of the re-opening of the eastern campaign. At the present rate we shall have disposed of half a million of the enemy before May arrives and there will be so many the fewer to tackle in the spring. The Huns are out to be killed. We ask nothing better. (Pioneer Cable.)

The "Daily Mail's" Rotterdam correspondent is convinced that the rumours of an early German naval activity are not without foundation and asserts positively that in the near future our Navy will achieve its great desire. The most terrible sea fight in history will bring the end of the war in sight. Germany is preparing a last desperate throw employing therein all her reserves on the land on the sea and in the air. (Pioneer cable.)

The Meeting of the Imperial Legislative Council was held this morning. Sir William Clark, Vice President preside. After question on the motion of Mr. Low the Ports Act Amendment Bill was passed with an amendment which is now section 68 (b) of the Bill.

In moving that the Select Committee's report on Bogus Medical Degrees Bill be taken into consideration Sir Pardey Luke said :—"Sir, in moving that the report of the Select Committee on the Bill to prevent the grant to unqualified persons of titles implying qualifications in Western medical science and assumption and use by such persons of such titles be taken into consideration, it is not necessary that I should address the Council at any length. It will be observed that there is practically only one note of dissent to the report of the Select Committee who have amended and modified the Bill in such a way as to go far towards meeting the criticisms that have been directed at it. We have removed the word "bogus" from the short title. We have reduced the amount of the fines for first offences and for members of an association contravening clause. We have inserted an important provision in Clause 6 excepting from its operation the use by people of titles which were in use by them at the commencement of the Act, and we have added two new clauses which provide against hasty or ill-advised prosecution. I am also authorised to announce that in the interest of the students of recognised institutions the Government of India by exercising the powers conferred in the latter portion of clause 3 will permit during the next two years the grant by such institutions of certificates of efficiency to these students who are registered as having completed their second year tuition at the time of the passing of the Act. I trust that with these modifications and amendments the Council will be able to give their unanimous assent to the Bill. I do not propose to make any further remarks at this stage, but will leave it to my honourable friend Dr. M. N. Bannerjee to state his views as the expert nominated represent the independent medical college in Calcutta which are the only institutions affected by the Bill.

An ex-President of the Heward University and a close friend of President Wilson writes to the "New York Times" that the promptest means of protecting America from a German invasion is openly to side with the European peoples now resisting military despotism.—(Pioneer cable).

మద్రాసు మాన్యువల్ పాఠశాల:- దివాన్ బహదూరు ఎల్. ఎ. గోవిందరావుగారి అధ్యక్షతన ఆగస్టు 12-న ఆదిత్య కందివెట్టిబడివి- కొలదిరోజులూ నీపాఠశాలకు బ్రతుకపాఠశాలగా మారగలదని సభాధ్యక్షులు వాదింపకాల్సి సమావేశమైనది.

(10 వ పేజీ యొక్క శేషము.)

ఇదిగోవను సెన్యు.

1918 సంవత్సరపు ధర్మగోష్ఠమునందు కానవచ్చుచుండునట్లుగాను సరస్వతిమూల ఆషాఢంలో నందునట్లు దానినిసమర్థించుటగాను కర్పూరం గోక్షరీలును తెచ్చిరి.

బి. వి. నరసింహాచార్యుల గారు భూస్వామికిని రయి
 కుట్రను కలుగునదింభవమును గురించి బాగుగ అనుభవము
 కలిగినదివలన ఈ క్రింది వెట్టవచ్చునది ఎట్టిటుల్యాండు
 అప్పుడందు ఇదియు, నొక భాగముగ నెంతకలియున్నది కాన దీనిని
 ప్రత్యేకము కమిటీ అలా చూడవలసి అవసరమైతే ఇంకను
 యెందు నంతకన్నము అవసరము అనుకొనవలసి అప్పుడు ఎట్టిటు
 ల్యాండు అప్పు సురక్షణతో నాలా చివర వచ్చునది.

కే ఆర్. వి. కృష్ణరావుగారు ఎన్నేలు ల్యాండు ఆఫ్
జను దీనికిని సంబంధము లేదన చెప్పి, దీని నింకా కి సంబంధ
రహిత అయిపోయి నుంచుచున్నది నిజము బలపరచిరి.

రానుచంద్రీ రావుగారు, ఇదే విధముగ : భిక్షాయ
పడగా నదనివా అహ్యుగాయ భిక్షేపు కమిటికి దివి
పంపరాదా యని యడిగె.

అట్టియవసరము లేదని కర్నూలు గారు అభిప్రాయపడుచు
జూలై 1920 సంవత్సరము మొదటి సంవత్సరమునయు 18 19,
20 లో ఎంతిరవ్వ దీనిని అమలాలో సందించు తది కచ్చిత
రము లేదని చెప్పిరి.

దీని అంగీకరింపు బడెను.

ఈనాటి ప్రత్యేకమిటీకి పంపిన క్కరలేవని కార్యక్రమం. 1925, 1926 గ సంవత్సరాలలోని సంవత్సరం అయిన గాని కోరి.

గువరణ్ ఓ.వి. పబ్లిషింగ్స్.

తరువాత కామ్యూనిస్టు సభాసభలలో 46 వ
సభ్యునిగా తొమ్మిదివేల రెండువేల ఓటులతో గెలుపు
సంగీతం పలికినది ఈ సభాసభ.

దీని కానినముగ చేయబడినది.

ఇంతటితో ప్రస్తుతమున్న సభ సాంతముగ ముగిసినది.

జగ్గనీ యవరాజుగానికి ఫీలుమార్లు పడవి.

అంధను, మార్చి 14:- యువరాజుగారు పెద్దలను పట్టుకొనినవో ఆయనకు ఫీల్డుమాన్లు అంత వదిలి నిచ్చుటకు కెంటబరు గారు తలపించుచున్నారని లూసెస్ గేజెటు జర్మిక ప్రాసింగ్. యువరాజు చాల సాహసము తలపెట్టెను. ఇప్పుడు వెనుకకు పోవుటకు మీఁలేదు. మూడు వారములైనను ఆయన వర్రాసు వారి మొదటికి జైతే నీచ్యులేక పోయెను. దానిని చూపుటకు లెక్కలక్షల నుండి వైకుంఠము బలియియ్యవలసి యుండును. దాని వెనుక రెండు బలియుములగు పట్టులున్నవి. దానికిరక్తు మదిరిలక్షల నుండి బలిపెట్టవలసి యుండును. ఆయన అట్లు బలియిచ్చెదరా? ఇచ్చెదరని యేతోచుచున్నది. జనరలు పెటెముసుగారి స్వాధీనమున చాల నిజమైన సేనగలదుగాని ఆయన యువరాజువలె నైతికులను వృథాగా బలియిచ్చుటలేదు. యువరాజు లక్షలకోలాది నైతికులను బలియిచ్చుచున్నాడు. భోనుముల్లు రెండవవక్రకు హాళినపుడు దీని పురుషును ఆతడనుభవించవలదు. అని డెయిలీ న్యూస్ ను పత్రికకు పూర్వము విశేషముడు వ్యాసెను.

[illegible]

హాంబుర్గుండి యాకస్టికముగ వ్రెబుడుట:— ఇట్టివల
కలహాస్మయమున కావల కొందరు దొంగలు హాంబుర్గుండి
గమ్యురగుదుండిన హాల్లినువారివైబి భటులగొందర జంపి
వారిభుపావుల నెత్తుకొనిపోయిరి. మరునటిదినమున నీవొంగలహా
కొందరు అచిహ్నువేయబడిరి, తుపాకుబుచ్చియు దొరకనని స్త్రీహ
వరునిలేబుకును నిబిల అంక మిటికిరి గ జెటుకు తెలియవరచెను.

శేలము అను పద్యము:—కొత్త గా కాంతైన ఈ ఆసు
పద్యము నాను శేలము పూర్తియైనను, నానావిధముల నుండి
కాని విధములైనను ఈ ఆసు పద్యము పురమున నుండి
కాని విధములైనను

గ్యాల్లీ మోటారు పాఠశాల

మోటారు పాఠశాలను నడుపుటకు, వాటిని నడుపుటకు నలుగురు తెలివైన వారు మోటారు పాఠశాలను ఏర్పాటు చేసి యిది భాగముగా యిది పనులు చేయుచో అది చాలి యింకను నున్నవారుగా చేయు విధములను యిది పాఠశాలలో నున్న అభ్యాసకర్తలచేతగా ఈ పాఠశాలలో, యూరోపియన్ విధముల నేర్పించబడును. ఇది కొండు మానవులలో నేర్పించి నవర్న మెంటు వారికడనుంచి లై సెన్సు లాపింటి తంబబడును. యిందులకు ఫీసు 40 రూపాయలు కట్టవలయును.

తిరిగి క్లాసులు ఏప్రిల్ 15 తేదీ నుండి ప్రారంభమగును. క్లాసులో చేరవలసిన విద్యార్థులు మార్చి 31 వ తేదీ గాని అంతకు ముందుగాని ధరభాగము చేసికోవలయును. పాఠ గూరి విద్యార్థులు కొరసచో నెవరిననుటకు కావలసినవియును. ఈ క్రింద నుదహరించువారికి వ్రాసికొనుడు.

(41) గ్యాల్లీ లండన్ కో., బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

మదరాసు మోటారు ఇంజనీయర్లు

24 జనరల్ పీటర్స్ రోడ్డు

హాంటు రోడ్డు బోర్డు, మదరాసు.

మోటారు పాఠశాలను నడుపుటకు, నడుపుటకును చోదగాభ్యాసముల గలవలయును. ప్రత్యేక గమనిక:— పాఠశాల విద్యార్థులకు ఉచితముగ నున్నవి, పాఠశాల విద్యార్థులు ఈ పాఠశాలను చేరువలయును. ప్రతినెల ప్రభుత్వము నాడు ప్రారంభ భవనము, తయారైన వైమానిక విభాగము చేయబడును. స్వల్ప సంఖ్యలో దీనికొనబడును. ఈ పాఠశాలకు వ్రాసికొనవలెను.

ప్రపంచ చరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.

(గంభీర:—గా. హరినర్సయ్య త్తమరావు, ఎం. ఏ.

తైలినులభము. కథలు చదివినట్లు చదువుకొన నచ్చును. బహుశ్రావణమునుండి లోకములోని అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయబడును. పంచాంగధర్మ ఆరుసంచికలకు రు. 2-0-0 అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశమును లేదు.

నిడమరతి సంచిక: పి. పి. గా పంపుచును. తలయూబాడు:— క్రమశుభచరిత్రాశాస్త్రాలయము,

(27) 145, కామిడి, మదరాసు అని వ్రాయుడు.

మోటారు సర్వీస్ బండ్లు

10, 14 మహమ్మదీ కూర్చుండి వెళ్లు బండ్లు వెంటనే అమ్మకమునకు తయారుగా నున్నవి. ధరలు మొదలై వాటికి ఈక్రింద నుదహరించువారికి వ్రాయుడు:—

గ్యాల్లీ లండన్ కో., 149 బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

శృంగార నైషధము.

ఇయ్యది సంస్కృతమున భట్టహర్షుడను మహాకవి రచించెను. దీనిని తెలుగున శ్రీహర్షుడను గొప్పకవి ఆశేష మనీషి మృదయంగమముగా శబ్దము ననుసరించియు సన్నిహితులగుటచేయు భావములపట్టింపించియు రసములపొప్పించియు నలంకారము భాషించియు నొకప్పుడొకరిని వియు ననౌచిత్యముల బహిరించును మాతృకానుసారమున రచించెను. కాన, మూలమునకులై రసవంతముగా నున్నది. ఇది మిక్కిలి సౌభాగ్యముగల సాధారణముగా పండితులకే కాని సామాన్యుల గోచరముగల కష్టము. కావున దీనికి చక్కని తేటమాటలతో టీకయు తాత్పర్యమును వ్రాయించి సుందరమైన నట ముఖముచేర్చి అచ్చుత్తించివారము. ఇయ్యది చిన్న నైషధ మేలైన కాగితములపై ముద్రితమై చక్కని కాల్గొలైండు చేయబడియున్నది. దీనికల రూ. 8-0. పుస్తకము దీనిని ఏకగ్రామములో కొనుగోరి రూ. 2-0. కియ్యబడును. తపాలా ఖర్చులు పుస్తకము.

ఆర్. వేంకటేశ్వరు అన్ కో.
అనంతా ముద్రాలయధికారులు, ముదరాసు.

ఇకాం! ఇండియామహిమ ఇకాం!
ఈ పుస్తకమునందు ఇండియా దేశముయొక్క విశేష విశేషములను అనేక శాస్త్రములలోనుండి గ్రహించి లోక దేశములలో గోరి ప్రకటించి యున్నాము. ఇండియాదేశములో జన్మించిన ప్రతిమనుష్యుడైన అత్యధికముగా జనున వలయును. ఈ పుస్తకమునకు కలెక్షన్. తపాలాఖర్చు లేదు.
వైద్యశాస్త్ర మునీశ్వర గోవింద్,
ఆరంభముగా కో. వ్రాడె, 157 బ్రాడ్వే,
96 హంటురోడ్డు, మదరాసు.

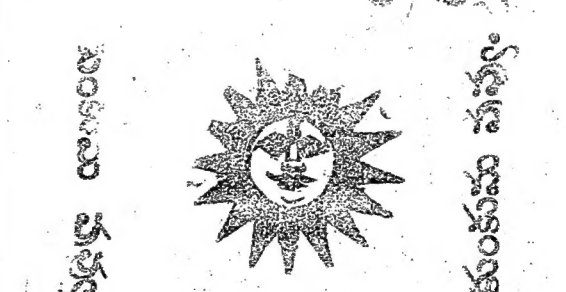
మంతుకు నూనె

వెల సీసా 1-కి 0-6-0.

ఈనూనెను రాచిన ముందు, పొట్టురాముట, జిల. గోకుడుపుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెంట్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగ బెరుగ గలవు.

అమృతాంజనం డి.పా మదరాసు.

కుంకుమ పువ్వు

వైద్యమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద దొరకును. కొనుగోరి మార్కెటులో నున్న గమనింపుడు. కరన్నాండెన్ను మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎన్. నారాయణ అండు కంపెనీ.
(58) 21, హమ్మంపేడి, బొంబాయి.

ఆయుర్వేదముందు మిక్కిలి

యువయోగ కరమైన గ్రంథము.

ఆయుర్వేదము: యువయోగములయొక్క శాస్త్రం, క్రింద యోగ విధానమును, ఔషధములయొక్క పట్టికయు నుండును.

1. రోగచికిత్స,
2. ఆహారము, ఇతర విషయములు
3. విషముల వానివైషమ్యములు
4. సంస్కృతకడములు గలిగిన మూలికలను సరియగు లాటిను వడములు గలిగిన చిన్ని భాషామంజరి.
5. మొదల ఆంగ్లేయ తూర్వీకల తారతమ్యము.

చెన్నై XII ఎం. ఓ. 228 పుటలు. వెల 0 8-0

వ్యవహారములన్నియు నాంగ్లేయ భాషలోనే జరుపవలయును.

చెన్నై పు. రాజధానిలో ఏదెట్లు కావలయును.

The Zandu Pharmaceutical Works
The Aurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

మీ బాయిలర్లు

విశేష కాలము పనిచేయునలెనన్న "ఇంగ్లీషు బాయిలర్లు కామెర్సియల్"ను యువయోగింకవలయును. దానినువయోగించిన బాయిలర్లు త్రుప్త పట్టి పొక్కులు పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక మెల్ల పేట్టుకు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; అపమునున్న గొట్టములనున్న త్రుప్త పట్టకుండగను శుభ్రముగా నుండును. ఈ కామెర్సియల్ యువయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలర్లు చెడిపోకుండ ఎప్పటి కప్పుడు క్రొత్తవానివలె నుండును.

దానియొక్క యువయోగమును గురించి యు సలహాను ఇరించియు అసలుయేదెట్లు కే వ్రాయవలయును

5 గాలనులుగల రమ్ము 1-కి రు. 22-8-0

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వర్కు

తపాలపెట్టె నెం 55కి రు మదరాసు
(వై కామెర్సియల్ గోడనప్పుడు ఈ పత్రిక పేరుకొడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము.)

ఫోర్టు టూరింగు మోటారు బండి

5 గురు కూర్చుండుటకు వీలైనది.

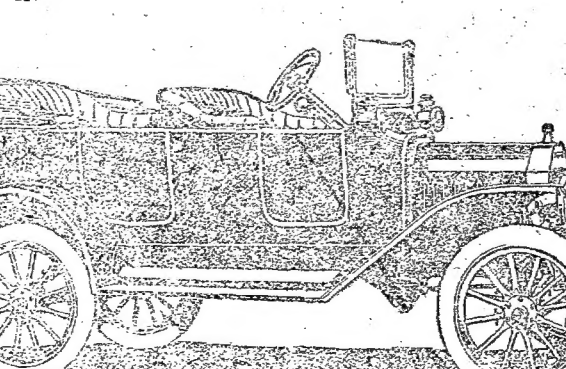
పై కప్పు నడుచునీసరు ముందుందు ఎలక్ట్రిక్ లైటులు, బిగులు, స్పీడ్ మీటరు, పనిముట్లు సహా వెల రు. 2600 లు.

ఈ బండిని నాభ్యుత్తమా కొనవలెను. ఏమన నది ఇది అందరినీ నూడ నువ్వయోగించును. ప్రతీ ప్రభుగ సామగ్రిలతో ప్రణయిగురు పనిచేయగల వలె నీలబడ్డు చేయించబడినది.

ఈ బండ్లు చాలా తేలిక చాలా నువ్వుక గలవి గాన దీనికి నడుచుటకు చాలా తేలిక.

ఈ బండ్లు చిక్కిరియిచేసి తుదిండ్ల ముయోగించి అందరినీ చాలా నువ్వయోగించి చాలా తేలిక నడుచుటకు వలెను.

ప్రతివారును చూడవలయు మోటారు

బండ్లలో ఫోర్టుబండ్లు వగలావకన్న మోపుగా నున్నవి.

ఈబండ్లకు మీరు వెట్టుబడి వెట్టినసొమ్ము తయారై యియోగమే.

ఈబండ్లమీద ప్రతంచమం కన్న తేలికముల గాన ప్రయాణము చేయవచ్చును.

కాన దీనిని ఇప్పుడే కొనుడు.

ఈ నె 20 యం తేదీ నాటికి 30 బండ్లు ప్రియ రులలో వచ్చును.

మిక్కిలి ఆకాశంగమా కలుగబడ ముండు గో మోట వ్రాయుడు.

మావిలాసము:— ఓక్సు అండు కంపెనీ, మదరాసు.